ROK IV. Nr. 2 (16)

DZIENNIK URZĘDOWY

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poleskiego

Wydany przez Kuratorjum O. S. P. w Brześciu nad Bugiem
z funduszów nauczycielstwa Okręgu.

Brześć nad Bugiem 15 lutego 1926 r.

TREŚĆ:

20.

Do Dyrekcyj Gimnazjów Państwowych i Prywatnych Okręgu Szkolnego Poleskiego.

Kuratorjum zwraca uwagę Dyrekcjom na rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 19 grudnia 1925 r. w sprawie **nowego regulaminu** gimnazjalnych egzaminów dojrzałości, ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 2/164/ z dnia 15 stycznia 1926 r.

Regulamin ten ogłosi Kuratorjum w najbliższym numerze Dziennika Urzędowego Kuratorjum, aby każdy nauczyciel mógł mieć w ręku swój egzemplarz i z nim się zapoznać. Dyrekcje winny bezwłocznie zaznajomić się z nim dokładnie, zaznajomić z nim nauczycieli, uczących obecnie w klasie VIII, omówić na specjalnej konferencji wszystkie możliwe wypadki, jakie zajść mogą na podstawie tego regulaminu, a w myśl § 20 regulaminu egzaminów podać do wiadomości uczniów klasy VIII te paragrafy, które bezpośrednio dotyczą młodzieży.

Przy zaznajamianiu się z regulaminem winny Dyrekcje zwrócić uwagę na paragrafy 13, 14, głównie na § 15, następnie na § 20, § 21, § 23, § 24, § 25, § 26 i następne.

Wymagania § 13 winny Dyrekcje wykonać **do dnia 1 marca r. b.**; terminu powyższego przekraczać nie należy.

Zechcą Dyrekcje zawczasu poczynić przygotowania do egzaminów dojrzałości, aby pierwszy egzamin odbyty według nowego regulaminu nie spowodował chaosu i nieformalności, czego następstwa mogły by być ujemne i pociągnąć za sobą unieważnienie egzaminu.

za Kuratora (—) **Bobka.**

Brześć n/B., dn. 6 lutego 1926 r. Nr. II-2633/26.

21.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
z dnia 19 grudnia 1925 roku

w sprawie regulaminu gimnazjalnych egzaminów dojrzałości.

Dołączony regulamin gimnazjalnych egzaminów dojrzałości wchodzi w życie z dniem 1 marca 1926 roku. Równocześnie

tracą moc wszelkie dotychczasowe przepisy, odnoszące się do spraw uregulowanych niniejszem rozporządzeniem.

Warszawa, dnia 19 grudnia 1925 r. (L. 18655/II).

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

(—) **St. Grabski.**

Załącznik do rozporządzenia L. 18655/II.

REGULAMIN GIMNAZJALNYCH EGZAMINÓW DOJRZAŁOŚCI.

CZĘŚĆ PIERWSZA.

Cel egzaminu.

§ 1. Odbywający się na zasadzie niniejszego regulaminu egzamin dojrzałości ma wykazać, czy kandydat osiągnął taki stopień wykształcenia i rozwoju umysłowego, jaki odpowiada wymaganiom, stawianym przez program jednego z wydziałów (typów) gimnazjum państwowego, ewentualnie z uwzględnieniem różnic, występujących w programie danej szkoły niepaństwowej, jeżeli ten program jest uznany przez władze szkolne za równowartościowy z programem gimnazjum państwowego.

CZĘŚĆ DRUGA.

Egzamin dojrzałości dla abiturjentów szkół.

Państwowe Komisje Egzaminacyjne: zasadnicze rodzaje egzaminu dojrzałości

§ 2. Do przeprowadzenia egzaminów dojrzałości każde Kuratorjum Okręgu Szkolnego powołuje Państwowe Komisje Egzaminacyjne.

§ 3. W skład Państwowej Komisji Egzaminacyjnej dla abiturjentów gimnazjów państwowych lub tych szkół niepaństwowych, które posiadają pełne prawa gimnazjów państwowych wchodzą:

1) przewodniczący (a) Komisji, mianowany (a) przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego,

2) kierownik lub kierowniczka szkoły, której uczniowie (uczenice) stają do egzaminu,

3) nauczyciele (lki) ósmej klasy danej szkoły, uczący tych przedmiotów, z których ma się odbywać egzamin.

Kuratorjum może mianować przewodniczącym (ą) Komisji kierownika (czkę) gimnazjum, lub powierzyć mu (jej) prze-

wodnictwo na egzaminach piśmiennych w zastępstwie przewodniczącego, może również w wypadkach, w których to uzna za konieczne, powoływać na poszczególnych egzaminatorów zamiast osób, wymienionych w p. 3), innych nauczycieli szkół średnich.

4. W skład Państwowej Komisji Egzaminacyjnej dla abiturjentów szkół niepaństwowych, posiadających niepełne prawa gimnazjów państwowych, wchodzą:

1) Przewodniczący (a) Komisji, mianowany (a) przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego,

2) kierownik lub kierowniczka szkoły, której uczniowie (uczenice) stają do egzaminu,

3) egzaminatorzy, powołani przez Kuratorjum z pośród nauczycieli (lek) szkół średnich.

Kuratorjum może w poszczególnych wypadkach mianować przewodniczącym (ą) Komisji kierownika (czkę) gimnazjum lub powierzyć mu (jej) przewodnictwo na egzaminach piśmiennych w zastępstwie przewodniczącego, może również powołać wszystkich lub niektórych egzaminatorów z pośród nauczycieli ósmej klasy danej szkoły.

§ 5. Regulamin niniejszy przewiduje w zastosowaniu do uczniów szkół średnich państwowych lub niepaństwowych, posiadających prawa gimnazjum państwowego:

a) zwyczajny egzamin dojrzałości:

b) rozszerzony egzamin dojrzałości;

Każda z tych kategoryj różniczkuje się według wydziałów gimnazjum państwowego.

Zwyczajny egzamin dojrzałości zdają uczniowie gimnazjów państwowych oraz niepaństwowych z prawami pełnemi i niepełnemi bez zastrzeżeń.

Rozszerzony egzamin dojrzałości zdają uczniowie gimnazjów niepaństwowych, które otrzymały na dany rok szkolny prawa niepełne gimnazjum państwowego z zastrzeżeniem, przewidzianem w § 4 rozporządzenia z dn. 7 listopada r. 1924 L. 12600/II (Dziennik Urzędowy Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 20 z r. 1924 poz. 206).

§ 6. Uczniowie szkół, które nie posiadają praw gimnazjum państwowego, zdają egzamin dojrzałości w ciągu tych samych okresów egzaminacyjnych (p. § 12) w charakterze eksternów. Sprawa zgłaszania się do egzaminu jest jednak również w tym wypadku załatwiana zbiorowo za pośrednictwem dyrekcji szkoły.

Kierownik (czka) szkoły bez praw gimnazjum państwowego może być obecny (a) na egzaminach ustnych bez prawa do głosowania. Obecność na naradach, przewidzianych w § 47, jest wyłączona.

§ 7. Przewodniczący i kierownik szkoły, należący do Komisji na zasadzie § 3 lub § 4, biorą zawsze udział w głosowaniu. Prócz tego:

A. Na zwyczajnym egzaminie dojrzałości głosują w sprawach każdego abiturjenta tylko egzaminatorzy z tych przedmiotów, z których ten kandydat istotnie zdaje egzamin bądź piśmienny, bądź ustny, bądź piśmienny i ustny.

B. Na rozszerzonym egzaminie dojrzałości głosują w sprawach każdego abiturjenta, niezależnie od sprawy zwolnień od egzaminów ustnych, wszyscy egzaminatorzy, z wyjątkiem tych, którzy nie są wogóle powołani do egzaminowania tego abiturjenta, a więc nie głosują jedynie: nauczyciele religji w sprawach abiturjentów innego wyznania, nauczyciele języka obcego nowożytnego w sprawach abiturjentów, którzy zdają z innego języka obcego.

§ 8. Członkowie Komisji mają obowiązek brania udziału we wszystkich jej posiedzeniach, na których mają prawo głosowania; w wyjątkowych wypadkach winni uzyskać zwolnienie od przewodniczącego.

Uchwały Komisji nie są prawomocne, jeżeli liczba obecnych jej członków wynosi mniej niż 2/3 liczby wszystkich członków Komisji, uprawnionych do głosowania w danej sprawie. Ostateczna decyzja o dojrzałości kandydata może zapaść w obecności co najmniej 4/5 wszystkich uprawnionych do głosowania członków Komisji.

§ 9. Na posiedzeniach Państwowej Komisji Egzaminacyjnej wszelkie uchwały zapadają zwyczajną większością głosów obecnych członków, uprawnionych do głosowania w danej sprawie. W razie równości głosów przeważa zdanie, za którem się opowiedział Przewodniczący.

§ 10. Ministerstwo W. R. i O. P. i Kuratorjum Okręgu Szkolnego, niezależnie od normalnego dozoru, wykonywanego przez swych urzędowych przedstawicieli, mogą delegować na wszystkie lub niektóre egzaminy i narady Komisji osoby, upoważnione specjalnie do zapoznawania się z przebiegiem i wynikami egzaminów dojrzałości, bez prawa do głosowania.

§ 11. Członkowie Komisji są obowiązani do zachowywania w bezwzględnej tajemnicy recenzyj i ocen prac piśmiennych, oraz treści obrad Komisji. Do ogłoszenia ostatecznych ocen za wypracowania piśmienne jest upoważniony tylko przewodniczący Komisji.

Terminy egzaminów i podania szkół.

§ 12. Egzaminy dojrzałości dla uczniów szkół średnich odbywają się w dwu okresach: na wiosnę w maju i czerwcu, dla uczniów szkół o ustroju semestralnym oraz dla zdających na zasadzie §.54 ponadto zimą w styczniu i lutym. Ścisłe daty egzaminów piśmiennych wyznacza Kuratorjum Okręgu Szkolnego, ustnych — przewodniczący w porozumieniu z Komisją Egzaminacyjną.

§ 13. Na dwa miesiące przed rozpoczęciem się okresu egzaminów dojrzałości dyrekcje szkół średnich zwracają się do Kuratorjum swego okręgu szkolnego z podaniem o zorganizowanie Komisyj Egzaminacyjnych dla uczniów ich szkół na zasadzie §§ 3, 4 lub 6.

Do podania należy dołączyć:

1) listę uczniów (ennic) klasy ósmej z zaznaczeniem:

a) jeżeli abiturjenci mają zdawać zwyczajny egzamin dojrzałości — jakiego wyboru przedmiotów egzaminacyjnych dokonał każdy z nich w zakresie, wskazanym w § 21;

b) jeżeli dla uczniów ma być zorganizowany rozszerzony egzamin dojrzałości lub jeżeli zdawać będą w charakterze eksternów — z którego z obcych języków nowożytnych każdy z nich ma zdawać, oraz — w zastosowaniu do uczniów wydziału matematyczno-przyrodniczego — kto się uczył w klasie VIII przyrodoznawstwa, kto zaś propedeutyki filozofji (p. §§ 22 i 70);

2) listę nauczycieli klasy VIII z podaniem zmian nauczycieli w tej klasie, o ile takie zmiany zaszły w ciągu roku szkolnego;

3) tematy wypracowań piśmiennych (patrz § 23);

4) wykaz lektury z języka polskiego i języków obcych.

§ 14. Na 7 — 10 dni przed początkiem egzaminów piśmiennych nauczyciele klasy VIII pod przewodnictwem kierownika szkoły ustalają roczne stopnie każdego ucznia klasy VIII i bezpośrednio potem rozstrzygają sprawę dopuszczenia go do egzaminu dojrzałości z zachowaniem przepisów, zawartych w §§ 15 i 16. Listę uczniów dopuszczonych dyrekcja przesyła natomiast po naradzie do Kuratorjum.

§ 15. Uczeń jest dopuszczony do egzaminu dojrzałości, jeżeli posiada wszystkie oceny roczne co najmniej dostateczne.

Szkoła może dopuścić do egzaminu dojrzałości również takiego ucznia, który otrzymał jedną ocenę roczną niedostateczną, ale zato z innych przedmiotów ma co najmniej dwie oceny wyższe od dostatecznej, a z nich jedną bardzo dobrą. Obowiązują przy tem ograniczenia następujące:

1) Nie można dopuścić do egzaminu dojrzałości ucznia, który otrzymał ocenę niedostateczną:

z języka polskiego, historji wraz z nauką o Polsce współczesnej w którymkolwiek wydziale gimnazjum;

z matematyki, fizyki, przyrodoznawstwa w wydziale matematyczno-przyrodniczym;

z języka łacińskiego, języka obcego nowożytnego w wydziale humanistycznym;

z języka łacińskiego, języka greckiego, kultury klasycznej w wydziale klasycznym nowego typu;

z języka łacińskiego, języka greckiego w gimnazjum klasycznem dawnego typu;

z języka obcego nowożytnego, fizyki w wydziale neohumanistycznym.

2) Nie można dopuścić do egzaminu dojrzałości ucznia, który otrzymał ocenę roczną niedostateczną z powodu wyraźnego zlekceważenia danego przedmiotu.

Uczeń, który ma niedostaczne oceny roczne z dwu lub więcej przedmiotów, nie może być w żadnym razie dopuszczony do egzaminu dojrzałości.

Przy dopuszczaniu do egzaminu dojrzałości uczniów szkół bez praw gimnazjum państwowego obowiązuje ponadto przepis co do wieku, zawarty w § 64.

§ 16. Uczniowie, którzy wstąpili do VIII klasy danej szkoły po upływie miesiąca od początku pracy w danym roku szkolnym, mogą zdawać egzamin dojrzałości w końcu tegoż roku szkolnego tylko w charakterze eksternów. Jedynie w tym wypadku, gdy uczeń przeniósł się w czasie późniejszym, ale nie później niż d. 1 marca, bez zdawania egzaminu wstępnego i bez istotnej przerwy w nauce z jednej szkoły do drugiej wskutek zmiany miejsca zamieszkania rodziców, Kuratorjum na wniosek Rady Pedagogicznej może zezwolić na zdawanie w charakterze ucznia szkoły. W szkołach, posiadających ustrój semestralny, należy w zastosowaniu do uczniów, zdających w okresie zimowym, odpowiednio przesunąć wskazane terminy.

§ 17. Uczeń, nie dopuszczony do egzaminu dojrzałości i występujący ze szkoły, może zdawać egzamin dojrzałości tylko w charakterze eksterna nie wcześniej, niż po upływie pół roku. Od szkoły otrzymuje roczne świadectwo szkolne z zaznaczeniem, że do egzaminu dojrzałości nie został dopuszczony.

§ 18. Przewodniczący ma prawo sprawdzić — o ile tą sprawą nie pokierował już uprzednio jako dyrektor szkoły

— czy uczniowie, dopuszczeni do egzaminu dojrzałości przez szkołę, odpowiadają warunkom, wymienionym w §§ 15 i ew. 16. Uczniów, którzy tym warunkom nie odpowiadają, nie dopuści do egzaminu dojrzałości i zawiadomi o tem natychmiast Kuratorjum.

§ 19. Kandydaci przed początkiem egzaminu dojrzałośc składają dyrekcji po jednej nienaklejonej fotografji w szkołach państwowych i niepaństwowych z prawami gimnazjum państwowego, po dwie w szkołach bez praw gimnazjum państwowego i płacą taksę egzaminacyjną w wysokości, oznaczonej przez Ministerstwo W. R. i O. P. dla danego rodzaju egzaminu.

Dyrekcja szkoły bez praw gimnazjum państwowego winna przekazać przed początkiem egzaminu dojrzałości wzmiankowane fotografje, metryki urodzenia kandytatów oraz odpis szczegółowego protokółu narady w sprawie dopuszczenia do egzaminu (p. § 14) wraz z wykazem ocen rocznych wyznaczonemu przez Kuratorjum przewodniczącemu Komisji Egzaminacyjnej.

§ 20. Kierownik lub kierowniczka szkoły powinni na początku ostatniego roku szkolnego zaznajomić uczniów kl. VIII z paragrafami Regulaminu egzaminów dojrzałości, dotyczącemi bezpośrednio młodzieży.

Typy i przedmioty zwyczajnego egzaminu dojrzałości.

§ 21. Zwyczajny egzamin dojrzałości odbywa się według zasad następujących:

Do przedmiotów egzaminu ustnego należy zawsze religja. Oprócz tego każdy abiturjent wybiera kombinację z 4 przedmiotów egzaminacyjnych, a z tej liczby 3 przedmioty, z których zdaje egzaminy piśmienne. Obowiązują przytem normy i ograniczenia, poniżej wyłuszczone.

I. Zwyczajny egzamin dojrzałości typu matematyczno-przyrodniczego.

A. Przedmioty egzaminacyjne poza religją dzielą się na grupy;

1) a) język polski; b) historja wraz z nauką o Polsce współczesnej;

2) a) matematyka; b) fizyka wraz z chemją; c) przyrodoznawstwo (z wyłączeniem kursu klasy VIII, jeżeli abiturjent nie uczył się w niej tego przedmiotu);

3) język obcy nowożytny, którego abiturjent uczył się obowiązkowo w klasie VIII.

B. Każdy abiturjent wybiera z tych grup 4 przedmioty egzaminu ustnego w sposób następujący:

1 przedmiot z grupy 1-ej;

3 dowolne przedmioty z grup 2-ej i 3-ej, razem wziętych

C. Egzaminy piśmienne abiturjent zdaje:

z przedmiotu, wybranego z grupy 1-ej;

z dwu z pośród wybranych przedmiotów, należących do zespołu grup 2-ej i 3-ej, przytem jest wyłączone przyrodoznawstwo.

D. Na egzaminie piśmiennym z języka polskiego każdy zdający wybiera i opracowuje jeden z trzech tematów, bądź zaczerpniętych z lektury polskiej, bądź ogólnych;

z historji — każdy zdający wybiera i opracowuje jeden z trzech zadanych tematów;

z matematyki — abiturjenci rozwiązują jednego dnia dwa zadania, jedno algebraiczne, drugie bądź z geometrji z trygonometrją, bądź z geometrji analitycznej, bądź z geometrji wykreślnej;

z fizyki — jednego dnia dwa do czterech zadań z różnych dziedzin przedmiotu;

egzamin z języka obcego nowożytnego polega na opowiedzeniu w tym języku treści dwukrotnie przeczytanego tekstu obcojęzycznego lub na napisaniu wypracowania na jeden z trzech zadanych tematów; w drugim przypadku temat wybiera dowolnie każdy ze zdających.

II. Zwyczajny egzamin dojrzałości typu humanistycznego.

A. Przedmioty egzaminacyjne poza religją dzielą się na grupy:

1) a) język polski, b) historja wraz z nauką o Polsce współczesnej;

2) a) język łaciński, b) język obcy nowożytny, którego abiturjent uczył się obowiązkowo w klasie VIII;

3) a) matematyka, b) fizyka wraz z chemją.

B. Przedmioty egzaminu ustnego, oprócz religji, są następujące: oba przedmioty, należące do grupy 1-ej;
po jednym dowolnie wybranym przedmiocie z grup 2-ej i 3-ej.

C. Egzaminy piśmienne abiturjent zdaje:

z jednego przedmiotu, należącego do grupy 1-ej;

z wybranych przedmiotów, należących do grup 2-ej i 3-ej.

D. Na egzaminie piśmiennym z języka polskiego każdy zdający wybiera i opracowuje jeden z trzech tematów, bądź zaczerpniętych z lektury polskiej, bądź ogólnych;

z hisrorji — każdy zdający wybiera i opracowuje jeden z trzech zadanych tematów;

z języka łacińskiego abiturjenci tłumaczą nieznany urywek prozy łacińskiej na język polski;

egzamin z języka obcego nowożytnego polega na opowiedzeniu w tym języku treści dwukrotnie przeczytanego tekstu obcojęzycznego lub na napisaniu wypracowania na jeden z trzech zadanych tematów; w drugim przypadku temat wybiera dowolnie każdy ze zdających;

na egzaminie z matematyki abiturjenci rozwiązują jednego dnia dwa zadania, jedno z algebry, drugie z geometrji, z trygonometrją;

z fizyki — rozwiązują jednego dnia dwa do trzech zadań z różnych dziedzin przedmiotu.

IIIa. Zwyczajny egzamin dojrzałości nowego typu klasycznego;

A. Przedmioty egzaminacyjne poza religją dzielą się na grupy:

1) a) język polski, b) historja wraz z nauką o Polsce współczesnej;

2) a) język łaciński, b) język grecki, c) kultura klasyczna.

3) fizyka wraz z chemją.

B· Każdy abiturjent wybiera z tych grup 4 przedmioty w sposób następujący:

1 przedmiot z grupy 1-ej;

3 dowolne przedmioty z grup 2-ej i 3-ej, razem wziętych.

C. Egzaminy piśmienne abiturjent zdaje:

z przedmiotu, wybranego z grupy 1-ej;

z dwu z pośród wybranych przedmiotów, należących do zespołu grup 2-ej i 3-ej, z wyłączeniem kultury klasycznej.

D. Na egzaminie piśmiennym z języka polskiego każdy zdający wybiera i opracowuje jeden z trzech tematów, bądz zaczerpniętych z lektury polskiej bądź ogólnych;

z historji — każdy zdający wybiera i opracowuje jeden z trzech zadanych tematów;

z języka łacińskiego — abiturjenci tłumaczą nieznany urywek prozy łacińskiej na język polski;

z języka greckiego — tłumaczą nieznany urywek prozy greckiej na język polski;

z fizyki — rozwiązują jednego dnia dwa do trzech zadań z różnych dziedzin przedmiotu.

IIIb. Zwyczajny egzamin dojrzałości dawnego typu klasycznego.

A. Przedmioty egzaminacyjne poza religją dzielą się na grupy:

1) a) język polski, b) historja wraz z nauką o Polsce współczesnej;
2) a) język łaciński, b) język grecki;
3) a) matematyka, b) fizyka.

B. Przedmioty egzaminu ustnego, oprócz religji, są następujące: oba przedmioty, należące do grupy 2-ej; po jednym, dowolnie wybranym przedmiocie z grup 1-ej i 3-ej

C. Egzaminy piśmienne abiturjent zdaje:
z jednego przedmiotu, należącego do gr. 2-ej;
z wybranych przedmiotów należących do grup 1-ej i 3-ej.

D. Na egzaminie piśmiennym z języka polskiego każdy zdający wybiera i opracowuje jeden z trzech tematów, bądź zaczerpniętych z lektury polskiej, bądź ogólnych;

z historji — każdy zdający wybiera i opracowuje jeden z trzech zadanych tematów;

z języka łacińskiego — abiturjenci tłumaczą nieznany urywek prozy łacińskiej na język polski;

z języka greckiego — tłumaczą nieznany urywek prozy greckiej na język polski;

z matematyki — rozwiązują jednego dnia dwa zadania: jedno z algebry drugie z geometrji z trygonometrją;

z fizyki — rozwiązują jednego dnia dwa do trzech zadań z różnych dziedzin przedmiotu.

IV. Zwyczajny egzamin dojrzałości typu neohumanistycznego.

A. Przedmioty egzaminacyjne poza religją dzielą się na grupy:

1) a) język polski, b) historja wraz z nauką o Polsce współczesnej;

2) język obcy nowożytny, którego abiturjent uczył się obowiązkowo w klasie VIII;

3) a) matematyka, b) fizyka wraz z chemją.

B. Przedmioty egzaminu ustnego, oprócz religji, są następujące: oba przedmioty, należące do grupy 1-ej; dwa dowolnie wybrane z grup 2-ej i 3-ej, razem wziętych.

C. Egzaminy piśmienne abiturjent zdaje:

z jednego przedmiotu, należącego do grupy 1-ej; z wybranych przedmiotów, należących do zespołu grup 2-ej i 3-ej.

D. Na egzaminie piśmiennym z języka polskiego każdy zdający wybiera i opracowuje jeden z trzech tematów, zaczerpniętych z lektury polskiej i nauki o języku lub ogólnych;

z historji — każdy zdający wybiera i opracowuje jeden z trzech zadanych tematów;

z języka obcego nowożytnego — abiturjenci tłumaczą nieznany urywek prozy na język polski lub piszą wypracowanie w tym języku obcym na jeden z trzech zadanych tematów wybrany dowolnie przez każdego ze zdających;

z matematyki — rozwiązują jednego dnia dwa zadania: jedno z algebry, drugie z geometrji z trygonometrją;

z fizyki — rozwiązują jednego dnia dwa do czterech zadań z różnych dziedzin przedmiotu.

Typy i przedmioty rozszerzonego egzaminu dojrzałości.

§ 22. Rozszerzony egzamin dojrzałości odbywa się według zasad następujących:

Abiturjenci zdają egzaminy piśmienne z 4 przedmiotów; liczba przedmiotów egzaminu ustnego wynosi 7 lub 8. zależnie od typu egzaminu. Abiturjentom nie przysługuje wogóle prawo wyboru przedmiotów egzaminacyjnych z wyjątkiem jedynie języka obcego nowożytnego, o ile uczyli się w klasie VIII obowiązkowo dwu języków obcych nowożytnych.

W zastosowaniu do każdego z poszczególnych egzaminów piśmiennych obowiązują odpowiednio wskazówki, podane w punktach I D, II D, IIIa D, IIIb D i IV D § 21-ego.

I. Rozszerzony egzamin dojrzałości typu matematyczno-przyrodniczego.

A. Abiturjenci zdają egzaminy piśmienne:

1) z języka polskiego. 2) z matematyki, 3) z fizyki, 4) z języka obcego nowożytnego, którego się dany abiturjent uczył obowiązkowo w klasie VIII.

B. Przedmioty egzaminu ustnego są następujące:

1) religja, 2) język polski, 3) język obcy nowożytny, 4) historja wraz z nauką o Polsce współczesnej, 5) matematyka, 6) fizyka wraz z chemją, 7) przyrodoznawstwo (z wyłączeniem kursu klasy VIII, jeżeli abiturjent nie uczył się w niej tego przedmiotu).

II. Rozszerzony egzamin dojrzałości typu humanistycznego.

A. Abiturjenci zdają egzaminy piśmienne:

1) z języka polskiego, 2) z języka łacińskiego, 3) z matematyki, 4) z języka obcego nowożytnego, którego się dany abiturjent uczył obowiązkowo w klasie VIII.

B. Przedmioty egzaminu ustnego są następujące:

1) religja, 2) język polski, 3) język łaciński, 4) język obcy nowożytny, 5) historja wraz z nauką o Polsce współczesnej, 6) matematyka, 7) fizyka wraz z chemją.

IIIa. Rozszerzony egzamin dojrzałości nowego typu klasycznego.

A. Abiturjenci zdają egzaminy piśmienne:

1) z języka polskiego, 2) z języka łacińskiego, 3) z języka greckiego, 4) z fizyki.

B. Przedmioty egzaminu ustnego są nastębujące:

1) religja, 2) język polski, 3) język łaciński, 4) język grecki, 5) kultura klasyczna, 6) język obcy nowożytny, którego dany abiturjent uczył się obowiązkowo w klasie VIII, 7) historja wraz z nauką o Polsce współczesnej, 8) fizyka wraz z chemją.

IIIb. Rozszerzony egzamin dojrzałości dawnego typu klasycznego.

A. Abiturjenci zdają egzaminy piśmienne:

1) z języka polskiego, 2) z języka łacińskiego, 3) z języka greckiego, 4) z matematyki.

B. Przedmioty egzaminu ustnego są następujące:

1) religja, 2) język polski, 3) język łaciński, 4) język grecki, 5) język obcy nowożytny, którego dany abiturjent uczył się obowiązkowo w klasie VIII, 6) historja wraz z nauką o Polsce współczesnej, 7) matematyka.

IV. Rozszerzony egzamin dojrzałości typu neohumanistycznego.

A. Abiturjenci zdają egzaminy piśmienne:

1) z języka polskiego, 2) z historji, 3) z języka obcego nowożytnego, którego dany abiturjent uczył się obowiązkowo w klasie VIII, 4) z matematyki.

B. Przedmioty egzaminu ustnego są następujące:

1) religja, 2) język polski, 3) język obcy nowożytny, 4) historja, 5) nauka o Polsce współczesnej, 6) matematyka. 7) fizyka wraz z chemją.

Wyznaczenie tematów wypracowań piśmiennych.

§ 23 Nauczyciele, uczący w klasie ósmej tych przedmiotów,

z którzch mają się odbywać egzaminy piśmienne. wręczają kierownikowi szkoły proponowane przez siebie tematy, a mianowicie: po trzy tematy w tych wypadkach, gdy sami zdający wybierają jeden z zadanych tematów, oraz po dwa tematy z pozostałych przedmiotów. Kierownik podpisuje tematy z każdego przedmiotu, stwierdzając w ten sposòb, że je uważa za odpowiednie dla swoich uczniow, poczem wszystkie tematy wysyła do Kuratorjum w zapieczętowanej kopercie listem poleconym z zachowaniem terminu, wskazanego w § 13. Do zadań matematycznych i fizycznych należy dołączać na osobnych arkuszach szczegółowe rozwiązania

Tematy, proponowane przez szkołę, winny być zachowane w bezwzględnej tajemnicy.

§ 24. Kuratorjum Okręgu Szkolnego po zapoznaniu się z nadesłanemi propozycjami ustala wspólne tematy egzaminacyjne — z uwzględnieniem, w miarę potrzeby, różnic pomiędzy typami egzaminów — dla Komisyj, mających egzaminy piśmienne w jednym terminie, a mianowicie: po 6 tematów z przedmiotów, z których tematy wybierają abiturjenci, a po 3 z pozostałych przedmiotów egzaminu piśmiennego. Kuratorjum może przy rozstrzyganiu tej sprawy bądź wybierać z tematów nadesłanych bez modyfikacyj, bądź przerąbiać je, bądź dawać tematy własne.

Do narad nad ustalaniem tematów z każdego przedmiotu Kuratorjum może wzywać jednego lub więcej specjalistów z pośród kierowników i nauczycieli gimnazjów państwowych. Powołani specjaliści mają głos doradczy i są obowiązani do bezwględnej tajemnicy.

Wyznaczenie tematów dla uczniów szkół bez praw gimnazjum państwowego odbywa się według § 65.

Przed początkiem egzaminów piśmiennych Kuratorjum wręcza ustalone tematy w zapieczętowanych i osobnych dla każdego przedmiotu kopertach przewodniczącemu Państwowej Komisji Egzaminacyjnej lub dyrektorowi szkoły, zastępującemu go na egzaminach piśmiennych.

§ 25. W dzień egzaminu piśmiennego bezpośrednio przed jego rozpoczęciem dyrektor szkoły, należący do Komisji na zasadzie § 3 lub § 4, otwiera doręczoną mu przez przewodniczącego lub Kuratorjum Okręgu Szkolnego kopertę z tematami z danego przedmiotu w obecności co najmniej jednego dyżurującego na tym egzaminie członka Komisji egzaminacyjnej (p. § 27). Na egzaminach z przedmiotów, z których Kuratorjum nadsyła trzy tematy, wyboru jednego z nich dokonywa dyrektor szkoły po porozumieniu się z odpowiednim nauczycielem klasy ósmej, niezależnie od tego, czy ten nauczyciel jest członkiem Komisji Egzaminacyjnej, czy nim nie jest. Wybór tematu przez szkołę nie powinien się odbywać w

obecności zdających. W ten sam sposób przy otrzymaniu 6 tematów dyrektor wybiera trzy z nich i te tylko ogłasza abiturjentom, z których każdy dokonywa wyboru jednego tematu zgodnie z odpowiedniemi punktami §§ 21 i 22.

§ 26. W celu ułatwienia Ministerstwu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego kontroli nad przebiegiem i poziomem egzaminów piśmiennych Kuratorjum każdego Okręgu Szkolnego wysyła do Ministerstwa w każdym dniu, przeznaczonym na te egzaminy, tematy, które są w tym dniu ujawniane w Komisjach.

Wykonywanie wypracowań piśmiennych.

§ 27. Abiturjenci opracowują tematy, zadane na egzaminie piśmiennym, w odpowiedniej sali szkolnej pod kontrolą przewodniczącego Komisji Egzaminacyjnej (lub zastępującego go dyrektora szkoły) i jednego lub więcej wyznaczonych przez niego członków Komisji. Poza tem Kuratorjum może zezwolić na obecność właściciela (lki) szkoły niepaństwowej z prawami gimnazjum państwowego. Obecność innych osób, z wyjątkiem powołanych z urzędu do wykonywania kontroli nad szkolnictwem lub delegowanych specjalnie w myśl § 10-go, jest wyłączona (Dz. U. M.W.R. i O.P. z dn. 1/II-1926 № 3/165 poz. 23).

§ 28. Jeżeli w lokalu szkolnym niema sali, odpowiadającej rozmiarami i urządzeniem wymaganiom, jakie w tym względzie postawić należy, to egzaminy piśmienne odbędą się w sali innej szkoły, lub w innym lokalu. Przewodniczący Komisji lub zastępujący go dyrektor szkoły winien przed początkiem egzaminów piśmiennych rozstrzygnąć tę sprawę.

§ 29. Na wypracowanie z języka polskiego i historji przeznacza się 5 godzin, na zadania z matematyki w każdym wypadku i fizyki przy zdawaniu egzaminów typu matematyczno-przyrodniczego i neohumanistycznego po 4 godziny, na inne wypracowania po 3 godziny, bez włączenia czasu, zużytego na zadawanie, (dyktowanie, czytanie) abiturjentom tematów. W czasie egzaminu przerw zbiorowych urządzać nie wolno

§ 30. Teksty łacińskie i greckie winny być napisane na tablicy, albo rozdane abiturjentom w egzemplarzach odpwwiedniego wydawnictwa lub w postaci specjalnych odbitek.

§ 31. Zdającym nie wolno przynosić ze sobą na egzamin papieru, książek, ani pomocy naukowych prócz tablic logarytmicznych i przyborów rysunkowych na egzamin z matematyki i fizyki. Papier z pieczęcią szkoły otrzymują oni z rąk członków Komisji na samym egzaminie. Przed opuszczeniem sali winni zwrócić wszystkie otrzymane arkusze.

§ 32. Jeżeli abiturjent podczas egzaminu piśmiennego korzysta z cudzej pracy, posługuje się niedozwolonemi środkami pomocniczemi lub innym w tem dopomaga, przewodniczący lub zastępujący go dyrektor szkoły usunie go od udziału w tym egzaminie, poczem zadecyduje, czy abiturjent ma być zupełnie usunięty od dalszych egzaminów, czy też może je zdawać.

W drugim wypadku przewodniczący lub zastępujący go dyrektor szkoły ma prawo uznać wypracowanie za niedostateczne, lub też zażądać, aby abiturjent napisał drugie wypracowanie z tego samego przedmiotu na temat, zadany przez przewodniczącego lub zastępującego go dyrektora w porozumieniu z egzaminatorem z tego przedmiotu.

§ 33. W protokóle każdego egzaminu piśmiennego należy zapisać wśród innych danych, dotyczących jego przebiegu, temat wypracowania, nazwiska obecnych członków Komisji Egzaminacyjnej, nazwiska zdających i czas oddania wypracowania przez każdego z nich.

Ocenianie wyniku egzaminów piśmiennych.

§ 34. Wypracowania egzaminacyjne ocenia egzaminator z danego przedmiotu. Podkreśla on błędy, zaznaczając ich rodzaj na marginesie. Ocenę wyraża słowami (nie cyfrą), używając czterech następujących stopni: bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie, niedostatecznie. Ocena winna być poparta szczegółowem uzasadnieniem, określającem zalety i braki wypracowania.

Wypracowanie z matematyki lub fizyki, wykonane jednego dnia, ocenia się jednym stopniem, chociażby polegało na rozwiązywaniu więcej niż jednego zadania.

§ 35. Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej przegląda wszystkie wypracowania i ustala za nie oceny ostateczne. Może on przytem zmienić ocenę egzaminatora, winien jednak wówczas umotywować swoją decyzję piśmiennie przy ustalonej ocenie.

Dyrektorowi szkoły, należącemu do Komisji na zasadzie § 3 lub § 4, przysługuje prawo odwołania się do Kuratorjum w sprawie oceny wypracowania piśmiennego, ale tylko wówczas, gdy przewodniczący zmienił ocenę egzaminatora i gdy ta zmiana powoduje niedopuszczenie do egzaminu ustnego, przytem odpowiednia deklaracja winna być złożona nie później niż na posiedzeniu, przewidzianem w § 47.

§ 36. Po ustaleniu ocen pozostali członkowie Komisji mają prawo zapoznać się z wypracowaniami.

Dopuszczenie do egzaminu ustnego i zwalnianie od tego egzaminu.

§ 37. Przed egzaminem ustnym Komisja Egzaminacyjna omawia i zestawia wyniki egzaminów piśmiennych, stwier-

dza — z wyjątkiem wypadku odwołania się do Kuratorjum, przewidzianego w § 35 — uzyskanie lub nieuzyskanie przez poszczególnych abiturjentów warunków dopuszczenia do egzaminu ustnego,ewentualnie rozstrzyga sprawę dopuszczenia jednego lub więcej abiturjentów na podstawie drugiej części § 38-go, oraz ustala, jakie należy zastosować zwolnienia na mocy § 39. Gdy zachodzi wątpliwość, czy wypracowanie zostało wykonane samodzielnie, Komisja ma prawo zarządzić wykonanie nowego wypracowania.

§ 38. Do egzaminu ustnego nie mogą być dopuszczeni abiturjenci, którzy ze wszystkich piśmiennych wypracowań egzaminacyjnych lub z większości tych wypracowań otrzymali oceny niedostateczne.

Z abiturjentów, którzy otrzymali oceny niedostateczne z połowy lub mniejszości wypracowań piśmiennych, Komisja Egzaminacyjna na wniosek przewodniczącego może nie dopuścić do egzaminu ustnego tych, którzy wykazali co najmniej w jednem wypracowaniu rażącą nieudolność lub nawet nie zaczęli go pisać.

§ 39. Zasady zwalniania od egzaminów ustnych z poszczególnych przedmiotów są następujące:

A. Przy zdawaniu zwyczajnego egzaminu dojrzałości.

Abiturjent jest zwolniony:

od egzaminu ustnego z religji, jeżeli otrzymał w klasie ósmej ocenę roczną bardzo dobrą lub dobrą;

od egzaminu ustnego z przedmiotu, z którego zdaje egzamin piśmienny, jeżeli otrzymał zarówno ocenę roczną w klasie ósmej jak ocenę za wypracowanie egzaminacyjne co najmniej dobrą.

Abiturjent może zdawać egzamin ustny z przedmiotu, z którego mu przysługuje zwolnienie, jedynie na własne życzenie, o ile zgodzi się na to przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej.

B. Przy zdawaniu rozszerzonego egzaminu dojrzałości.

Abiturjent jest zwolniony za zgodą przewodnicz. Komisji:

od egzaminu ustnego z każdego przedmiotu, z którego otrzymał zarówno ocenę roczną w klasie ósmej (siódmej — w zastosowaniu do historji przy egzaminie typu neohumanistycznego) jak ocenę za wypracowanie egzaminacyjne co najmniej dobrą;

od egzaminu ustnego z przedmiotu, z którego nie zdaje egzaminu piśmiennego, jeżeli otrzymał z tego przedmiotu w klasach siódmej i ósmej oceny roczne co najmniej dobre; oprócz tego: przy zdawaniu egzaminu typu matematyczno-

przyrodniczego — od egzaminu ustnego z przyrodoznawstwa ze względu na otrzymanie rocznej oceny dobrej lub bardzo dobrej tylko w klasie siódmej, jeżeli nie uczył się tego przedmiotu w klasie ósmej, przy zdawaniu egzaminu typu neohumanistycznego — od egzaminu ustnego z nauki o Polsce współczesnej, jeżeli otrzymał roczną ocenę dobrą lub bardzo dobrą w klasie ósmej.

Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej może w poszczególnych wypadkach, w celu zdobycia dokładniejszej opinji bądź o uczniu (uczennicy), bądź o systemie pracy w szkole, żądać zdawania egzaminu ustnego mimo spełnienia wskazanych warunków. Żądanie to winno być postawione na posiedzeniu, przewidzianemw § 37, przytem przewodniczący nie jest obowiązany do podawania motywów.

Przygotowania do egzaminu ustnego.

§ 40. Na egzamin ustny należy przygotować w sali egzaminacyjnej: wykazy ocen, otrzymanych przez abiturjentów w klasach VIII i VII; protokóły egzaminu dojrzałości, sporządzone według załączonego wzoru A z wpisanemi ocenami rocznemi abiturjentów, oraz ocenami z egzaminu piśmiennego; wypracowania egzaminacyjne abiturjentów; prace piśmienne (i ew. rysunki), wykonane w ostatnim roku nauki szkolnej; potrzebne do egzaminu teksty autorów polskich i obcych w dostatecznej liczbie egzemplarzy; mapy geograficzne; przyrządy, używane przy nauce fizyki, preparaty, modele i tablice przyrodnicze, o ile ma się odbywać egzamin z fizyki, przyrodoznawstwa.

§ 41. Przewodniczący przed egzaminem ustnym dzieli abiturjentów na grupy. Egzamin ustny każdej grupy odbywa się oddzielnie i nie może rozciągać się dłużej niż na jeden dzień.

Sposób egzaminowania

§ 42. Czas trwania egzaminu ustnego jednego abiturjenta nie powinien przekraczać $1\frac{1}{2}$ godz., jeżeli abiturjent zdaje egzamin zwyczajny, 2 godzin, jeżeli zdaje egzamin rozszerzony. Gdy abiturjent jest zmęczony egzaminem, przewodniczący pozwala mu odpocząć w sali egzaminacyjnej lub poza nią; w każdym razie abiturjenta nie należy pytać bez przerwy dłużej niż 30 minut.

§ 43. Ustny egzamin dojrzałości odbywa się w zasadzie wobec wszystkich członków Komisji Egzaminacyjnej, uprawnionych do głosowania w sprawie danego abiturjenta (p. § 8). Poza tem mogą mu się przysłuchiwać w czasie wolnym od własnych obowiązków szkolnych nauczyciele szkoły, nie będący członkami Komisji, oraz przy zdawaniu przez uczniów szkoły niepaństwowej z prawami gimnazjum państwowego — jej

właściciel (lka) lub delegat instytucji, utrzymującej szkołę, jednak bez prawa głosu. Podczas narad Komisji nad ostatecznym wynikiem egzaminu każdego abiturjenta, przewidzianych w § 47, osoby, przysłuchujące się egzaminowi, nie mogą być obecne.

§ 44. Przewodniczący ustanawia kolejność przedmiotów egzaminu, oraz czas trwania egzaminu z każdego przedmiotu w granicach, zakreślonych przez § 42. Z danego przedmiotu egzaminuje powołany do tego członek Komisji; w razie potrzeby przewodniczący wyznacza jego zastępcę z pośród Komisji Egzaminacyjnej lub z poza niej (z poza Komisji tylko w razie nieprzewidzianej nieobecności egzaminatora i braku fachowych członków Komisji). Inni członkowie Komisji mogą brać udział w egzaminowaniu za zgodą przewodniczącego.

Przewodniczący ma prawo brać czynny udział w egzaminowaniu z każdego przedmiotu. To samo się stosuje do przedstawicieli Ministerstwa W. R. i O. P. i Kuratorjum, z urzędu powołanych do wykonywania kontroli nad szkolnictwem, o ile są obecni na egzaminie.

§ 45 Pytania na egzaminie ustnym powinny zmierzać do zbadania, jaki jest stopień rozwoju i wyrobienia umysłowego abiturjenta, jak gruntownie on sobie przyswoił zasadnicze składniki wykształcenia ogólnego, jak dalece nad swą wiedzą panuje i jak umie ją stosować. Pytań drobiazgowych, wymagających jedynie wysiłku pamięci, zadawać nie należy.

§ 46. Ocenę odpowiedzi ustnej z poszczególnego przedmiotu Komisja Egzaminacyjna ustala po wysłuchaniu wniosku egzaminatora z danego przedmiotu i wyraża ją jednym z czterech stopni: bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie, niedostatecznie.

Ocena ostatecznego wyniku egzaminu dojrzałości.

§ 47. Bezpośrednio po egzaminie ustnym danej grupy abiturjentów Komisja Egzaminacyjna ustala dla każdego z nich oceny ostateczne ze wszystkich przedmiotów egzaminu na podstawie: 1) wyniku egzaminów piśmiennych, 2) wyniku egzaminów ustnych, 3) postępów w ciągu pobytu abiturjenta w szkole, 4) opinji członków Komisji o jego dojrzałości umysłowej. Oceny te Komisja wyraża zapomocą czterech stopni, wymienionych w § 46.

§ 48. Abiturjent zdał egzamin dojrzałości, jeżeli ze wszystkich przedmiotów otrzymał oceny ostateczne nie niższe od dostatecznych.

§ 49. A. Jeżeli abiturjent zdaje zwyczajny egzamin dojrzałości, nie może uzyskać świadectwa dojrzałości w razie otrzymania ostatecznej oceny niedostatecznej z jakiegokolwiek przedmiotu egzaminacyjnego.

B. Abiturjenta, który, zdając rozszerzony egzamin dojrzałości, otrzymał wprawdzie ostateczną ocenę niedostateczną z jednego przedmiotu egzaminacyjnego, ale zato z innych przedmiotów egzaminacyjnych ma co najmniej trzy oceny dobre lub bardzo dobre, Komisja może uznać za dojrzałego, jeżeli braki nie są rażące, oraz jeżeli abiturjent nie ma na zasadzie § 15 jednej niedostatecznej oceny rocznej z przedmiotu, nie należącego do przedmiotów egzaminacyjnych.

Abiturjent, który otrzymał w ostatecznym wyniku egzaminu dwie lub więcej ocen niedostatecznych, nie może być uznanym za dojrzałego.

§ 50. Uchwale Komisji o wyniku ostatecznym egzaminu dojrzałości mają prawo sprzeciwić się: przewodniczący i dyrektor szkoły, należący do Komisji na zasadzie § 3 lub § 4. Sprawa wraz z odpowiedniemi protokółami i wypracowaniami piśmiennemi abiturjenta musi być wówczas przesłana do Kuratorjum, które ją rozstrzyga ostatecznie.

§ 51. Po zakończeniu narady i podpisaniu protokółów egzaminu dojrzałości przez członków Komisji przewodniczący ogłasza abiturjentom danej grupy ostateczny wynik egzaminu dojrzałości, przytem w wypadku, przewidzianym w § 50, abiturjent otrzymuje tylko wiadomość, że sprawa jego idzie do rozstrzygnięcia do Kuratorjum, bez żadnych szczegółów i oświetleń.

Protokół egzaminu dojrzałości prowadzi się dla każdego ucznia zosobna według załączonego wzoru A.

Świadectwo dojrzałości.

§ 52. Kto zdał egzamin dojrzałości, dostaje świadectwo dojrzałości, sporządzone według załączonego wzoru C.

§ 53. Świadectwo dojrzałości podpisują wszyscy członkowie Komisji Egzaminacyjnej, głosujący w sprawach danego kandydata. Świadectwo to nie jest ważne bez pieczęci Kuratorjum, gdy chodzi o ucznia gimnazjum niepaństwowego, lub pieczęci gimnazjum państwowego, gdy chodzi o jego ucznia.

§ 54. Kandydat, który nie zdał jako uczeń szkoły zwyczajnego lub rozszerzonego egzaminu dojrzałości i opuścił szkołę, może zdawać raz jeszcze egzamin tego samego rodzaju, typu, z tych samych przedmiotów i z temi samemi zwolnieniami od egzaminów ustnych, niezależnemi od wyniku egzaminów piśmiennych, najwcześniej w następnym normalnym okresie egzaminów dla abiturjentów, (p. § 12), nie później zaś niż przed upływem dwóch lat.

Zarówno w tym wypadku, jak w innych, obowiązuje również zasada ogólna:

Egzamin dojrzałości można zdawać w jakiejkolwiek postaci najwyżej trzy razy.

§ 55. Odstąpienie od egzaminu lub niestawienie się na egzamin w którejkolwiek fazie jego przebiegu jest równoznaczne z niezdaniem go, o ile nie zostało usprawiedliwione przez chorobę lub inną poważną przyczynę; w tych wypadkach zdający powinien się usprawiedliwić na piśmie, załączając odpowiednie zaświadczenia. Komisja Egzaminacyjna, a po jej rozwiązaniu Kuratorjum rozstrzyga, czy przytoczone powody są wystarczające i ew. wyznacza termin zdawania bądź całego egzaminu dojrzałości, bądź brakujących egzaminów.

§ 56. Abiturjent, który egzaminu dojrzałości nie zdał, o ile opuszcza szkołę, otrzymuje roczne świadectwo z klasy VIII, w którem szkoła zaznacza, że do egzaminu dojrzałości dopuszczony został, że go jednak nie zdał.

Protokóły egzaminów dojrzałości.

§ 57. Z czynności Komisji Egzaminacyjnej należy spisać następujące protokóły, podpisane przez wszystkich członków Komisji, biorących udział w danym egzaminie lub naradzie:

1) protokóły z każdego egzaminu piśmiennego, do których dołącza się wypracowania abiturjentów (p. § 33),

2) protokół posiedzenia, poświęconego sprawie dopuszczenia abiturjentów do egzaminu ustnego i zwolnień od egzaminów ustnych (p. § 37),

3) protokóły egzaminu dojrzałości (p. §§ 40 i 51),

4) zestawienie ostatecznych wyników całego egzaminu.

Do tych protokółów dołącza się jeszcze protokół narady szkolnej w sprawie dopuszczenia uczniów klasy VIII do egzaminów dojrzałości.

§ 58. Wszystkie dokumenty, wymienione w § 57, szkoła państwowa lub niepaństwowa z prawami gimnazjum państwowego przechowuje w swojem archiwum z obowiązkiem przesłania ich na żądanie do Kuratorjum lub okazania na miejscu władzom szkolnym. W razie zwinięcia szkoły niepaństwowej dokumenty winny być przekazane Kuratorjum.

§ 59. Przewodniczący składa władzy, która go mianowała, sprawozdanie z prac Komisji Egzaminacyjnej.

Wynagrodzenie członków Komisji Egzaminacyjnej.

§ 60. Członkowie Państwowej Komisji Egzaminacyjnej, prócz dyrektora danej szkoły, pobierają za swą pracę wynagrodzenie w wysokości oznaczonej przez Ministerstwo W. R. i O. P., o ile nie są nauczycielami abiturjentów, których egzaminują.

CZĘŚĆ TRZECIA.

Egzaminy dla eksternów

Egzamin dojrzałości

§ 61. Kuratorja Okręgów Szkolnych ogłaszają dwa razy do roku terminy egzaminów dla eksternów i eksternistek, oraz terminy składania podań o dopuszczenie do tych egzaminów.

§ 62. Eksterni i eksternistki, pragnący otrzymać świadectwo dojrzałości, zwracają się z podaniem o dopuszczenie do egzaminu dojrzałości i wskazanie im Państwowej Komisji Egzaminacyjnej do Kuratorjum tego okręgu szkolnego, w którym zamieszkują lub w którym uczęszczali ostatnio do wyższych klas gimnazjalnych. W podaniu należy wskazać wydział gimnazjum, obrany zgodnie z § 66, i zaznaczyć, z którego z trzech języków obcych nowożytnych: angielskiego, francuskiego lub niemieckiego ekstern (istka) chce zdawać, oraz — przy zastosowaniu programu wydziału matematyczno-przyrodniczego—czy pragnie zdawać z kursu przyrodoznawstwa, wyznaczonego na klasę VIII.

Do podania należy dołączyć:

1) metrykę urodzenia,

2) życiorys własnoręcznie napisany z dokładnem wskazaniem, gdzie ekstern lub eksternistka się uczył (a), gdzie, kiedy i jakie składał (a) już egzaminy, jak przygotował (a) się do egzaminów dojrzałości,

3) świadectwa szkolne, o ile je posiada,

4) wykaz lektury z języka polskiego i języków obcych,

5) kwit kasy skarbowej, świadczący o wpłaceniu taksy egzaminacyjnej, której wysokość określa Ministerstwo W. R. i O P.,

6) dwie nienaklejone fotografje, zaopatrzone własnoręcznym podpisem.

7) świadectwo moralności wystawione przez władze kompetentne miejsca zamieszkania.

§ 63. Wskazanie danych niedokładnych lub niezgodnych z rzeczywistością może spowodować niedopuszczenie do egzaminu dojrzałości lub unieważnienie już wydanego świadectwa dojrzałości.

§ 64. Do egzaminu dojrzałości mogą być dopuszczeni tylko ci eksterni (stki), którzy mają w chwili rozpoczęcia się egzaminu co najmnej $17\frac{1}{2}$ lat życia.

§ 65. Kuratorjum Okręgu Szkolnego dopuszcza eksternów i eksternistki do egzaminu dojrzałości, wyznacza im Państwowe Komisje Egzaminacyjne oraz terminy egzaminów, ustala tematy egzaminów piśmiennych, a mianowicie po 3 tematy z przedmiotów, z których wybór tematu jest pozostawiony zdającym, po jednym z innych przedmiotów.

§ 66. Ekstern (istka) zdaje egzamin dojrzałości według programu jednego z wydziałów (typów) gimnazjum państwowego, który obiera sobie dowolnie, z wyłączeniem wydziału neohumanistycznego. Egzamin dojrzałości dla eksternów i eksternistek składa się z dwu części.

§ 67. Część pierwsza egzaminu dojrzałości dla eksternów i eksternistek jest egzaminem ustnym (z wyjątkiem egzaminu z rysunku). Eksterni (istki) zdają z następujących przedmiotów:

II. Przy zastosowaniu programu wydziału matematyczno-przyrodniczego:

1) z geografji,

2) z rysunku,

3) z propedeutyki filozofji — tylko wówczas, gdy ekstern nie pragnie zdawać z kursu przyrodoznawstwa, wyznaczonego na klasę VIII.

II. Przy zastosowaniu programu gimnazjum humanistycznego:

1) z geografji,

2) z przyrodoznawstwa,

3) z propedeutyki filozofji.

IIIa. Przy zastosowaniu programu wydziału klasycznego nowego typu:

1) z geografji,

2) z matematyki,

3) z przyrodoznawstwa,

4) z propedeutyki filozofji.

IIIb. Przy zastosowaniu programu gimnazjum klasycznego dawnego typu:

1) z geografji,

2) z fizyki,

3) z przyrodoznawstwa,

4) z propedeutyki filozofji.

Kuratorja mogą jednak nie żądać zdawania z propedeutyki filozofji w tych Okręgach, w których tego przedmiotu niema w znacznej części gimnazjów państwowych. Odpowiednia decyzja winna być ogłoszona we właściwym czasie.

Do przeprowadzenia I części egzaminu dojrzałości Kuratorjum Okręgu Szkolnego powołuje państwowe Komisje Egzaminacyjne, złożone z przewodniczącego i egzaminatorów z poszczególnych przedmiotów. Komisje te po skończonym egzaminie dopuszczają eksternów do zdawania II części egzaminu dojrzałości. Do zdawania drugiej części nie mogą być dopuszczeni eksterni, którzy w I części egzaminu otrzymali więcej niż jedną ocenę niedostateczną. Protokóły egzaminu sporządza się według załączonego wzoru B. Komisje odsyłają je do Kuratorjum Okręgu Szkolnego, o ile Kuratorjum inaczej nie zarządzi.

Ekstern, dopuszczony do II części egzaminu dojrzałości, zachowuje to prawo w ciągu lat dwóch, chociażby II części egzaminu nie zdał lub się do niej w najbliższym terminie nie stawił.

§ 68. Kuratorjum może zwolnić eksterna od egzaminu z niektórych lub wszystkich przedmiotów części I egzaminu dojrzałości na podstawie załączonych do podania świadectw szkolnych, o ile uzna te świadectwa i zawarte w nich oceny za dostateczny dowód przyswojenia sobie przez niego tych przedmiotów w zakresie programu obranego wydziału gimnazjum państwowego. Kuratorjum może również upoważnić do decyzyj w tych sprawach przewodniczącego odpowiedniej Komisji Egzaminacyjnej.

§ 69. Kuratorjum Okręgu Szkolnego do przeprowadzenia II części egzaminu dojrzałości dla eksternów powołuje osobne Państwowe Komisje Egzaminacyjne, złożone z przewodniczącego i egzaminatorów z poszczególnych przedmiotów, może jednak zarządzić, o ile się to okaże technicznie wykonalne, zdawanie niektórych lub wszystkich egzaminów piśmiennych wraz z abiturjentami gimnazjów państwowych i pod kontrolą członków Komisyj, powołanych do egzaminowania tych abiturjentów.

§ 70. Część druga egzaminu dojrzałości dla eksternów i eksternistek różniczkuje się według typów, przewidzianych w § 22, z wyłączeniem typu neohumanistycznego, i obejmuje odpowiednio te same przedmioty z tą różnicą, że liczba egzaminów piśmiennych wynosi nie 4 lecz 5, a mianowicie:

I. Przy zastosowaniu programu wydziału matematyczno-przyrodniczego eksterni zdają egzaminy piśmienne:

1) z języka polskiego,
2) z matematyki — jednego dnia dwa zadania, jedno z algebry, drugie z geometrji analitycznej,
3) z matematyki — drugiego dnia jedno zadanie z geometrji z trygonometrją,
4) z fizyki,
5) z języka obcego nowożytnego, wybranego przez eksterna zgodnie z § 62.

Egzamin ustny z przyrodoznawstwa ekstern zdaje bądź z uwzględnieniem kursu klasy VIII, bądź z wyłączeniem tego kursu, zgodnie z oświadczeniem, złożonem poprzednio (p. §§ 62, 67).

II. Przy zastosowaniu programu wydziału humanistycznego eksrerni zdają egzaminy piśmienne:

1) z języka polskiego, 2) z języka łacińskiego, 3) z matematyki, 4) z fizyki, 5) z języka obcego nowożytnego, wybranego zgodnie z § 62.

IIIa. Przy zastosowaniu programu wydziału klasycznego nowego typu eksterni zdają egzaminy piśmienne:

1) z języka polskiego, 2) z języka łacińskiego, 3) z języka greckiego, 4) z fizyki, 5) z języka obcego nowożytnego, wybranego zgodnie z § 62.

IIIb. Przy zastosowaniu programu gimnazjum klasycznego dawnego typu eksterni zdają egzaminy piśmienne:

1) z języka polskiego, 2) z języka łacińskiego, 3) z języka greckiego, 4) z matematyki, 5) z języka obcego nowożytnego, wybranego zgodnie z § 62.

W zastosowaniu do poszczególnych egzaminów piśmiennych obowiązują odpowiednio wskazówki, podane w punktach I D, II D, IIIa D, IIIb D § 21-go, z wyjątkiem matematyki przy zdawaniu według programu wydziału matematyczno-przyrodniczego, oraz z tem uzupełnieniem, że wszazówki w. p. II. D § 21-go, dotyczące zdawania języka obcego nowożytnego, stosują się również do wydziałów klasycznych.

§ 71. Do części drugiej egzaminu dojrzałości dla eksternów stosują się następujące paragrafy lub ustępy niniejszego regulaminu ze wskazanemi poniżej zmianami oraz zamianą nazwy „abiturjent" wszędzie gdzie występuje, na „ekstern":

§§ 8, 9, 10, 11;

ustęp ostatni § 24-go

§§ 26, 27 bez wyrazu „szkolnej" po „sali" i bez drugiego zdania, 29 bez wyrazów „i neohumanistycznego", 30, 31 z zamianą wyrazów „pieczęcia szkoły" na „pieczęcią instytucji, wskazanej przez Kuratorjum", 32 z zamianą ustępu drugiego na zdanie następujące:

„W drugim wypadku ocena ujemna danego wypracowania, względnie zarządzenie wykonania przez eksterna nowego wypracowania na temat, zadany w porozumieniu z egzaminatorem z tego przedmiotu, należy zasadniczo do zakresu działania przewodniczącego właściwej Komisji Egzaminacyjnej (p. § 69), o ile Kuratorjum inaczej nie postanowi";

§§ 33, 34 z dodatkiem:

„Eksterni, zdający egzamin typu matematyczno - przyrodniczego, otrzymują dwie oceny z matematyki, liczone osobno — po jednej za wypracowanie pisane w każdym z dwu dni";

pierwszy ustęp § 35-go;

§§ 36, 37 z wyłączeniem omówienia wypadku odwołania się do Kuratorjum oraz sprawy zwolnień 38 ze zmianą zdania drugiego na następujące „Z eksternów, którzy otrzymali oceny niedostateczne z dwu wypracowań, Komisja Egzaminacyjna na wniosek przewodniczącego może nie dopuścić do egzaminu ustnego tych, którzy w obu tych wypracowaniach wykazali rażącą nieudolność lub nawet nie zaczęli ich pisać";

§§ 40 z wyłączeniem wzmianek o ocenach z klas VIII i VII-ej oraz o pracach. wykonanych w ostatnim roku nauki szkolnej i zamianą wzoru A na wzór B; 41, 42 z tą zmianą że czas trwania egzaminu jednego eksterna może być dłuższy, byleby nie przekraczał ogółem trzech godzin;

§§ 44, 45, 46, 47 bez p. 3);

§ 50. bez wzmianki o dyrektorze szkoły, należącym do Komisji na zasadzie § 3 lub § 4, § 51 bez ustępu drugiego 53 do słów „nie jest ważne bez pieczęci Kuratorjum" włącznie, ustęp trzeci § 54-go;

§§ 55, 57 bez wzmianki o zwolnieniach od egzaminów ustnych w p. 2) oraz bez ustępu ostatniego;

§§ 59, 60 bez wzmianki o dyrektorze szkoły.

W sprawach każdego eksterna, zdającego część drugą egzaminu dojrzałości głosują: wszyscy członkowie Komisji, powołanej do przeprowadzenia tej części (p. § 69), z wyjątkiem tych egzaminatorów, którzy nie są wogóle powołani do egzaminowania tego eksterna, a więc nie głosują jedynie: nauczyciele religji w sprawach eksternów innego wyznania, nauczyciele języka obcego nowożytnego w sprawach eksternów, którzy zdają z innnego języka obcego (por. § 7).

Eksterni nie mogą być zwalniani od egzaminów ustnych, należących do części drugiej egzaminu dojrzałości; stosuje się to do uczniów szkół bez praw gimnazjum państwowego równie jak do innych kandydatów.

Ekstern zdał egzamin dojrzałości, jeżeli ze wszystkich przedmiotów. należących do obu części egzaminu, otrzymał oceny ostateczne nie niższe od dostatecznych (por. § 48).

Eksterna, który ma wprawdzie jedną ocenę niedostateczną z przedmiotu, należącego bądź do pierwszej, bądź do drugiej części egzaminu dojrzałości, ale zato, zdając z innych przedmiotów, otrzymał co najmnej trzy oceny dobre lub

bardzo dobre, Komisja Egzaminacyjna może uznać za dojrzałego, jeżeli braki nie są rażące. Ekstern, który otrzymał w ostatecznym wyniku egzaminu dwie lub więcej ocen niedostatecznych, nie może być uznanym za dojrzałego (por. § 49).

Protokół egzaminu dojrzałości prowadzi się według załączonego wzoru B.

§ 72. W razie pomyślnego wyniku egzaminu Komisja Egzaminacyjna wydaje eksternowi (istce) świadectwo dojrzałości według załączonego wzoru C.

Egzaminy uzupełniające.

§ 73 Osoby, pragnące uzupełnić posiadane świadectwa dojrzałości, zdają egzamin uzupełniający wobec Państwowej Komisji Egzaminacyjnej na zasadach wskazanych w §§ 61, 65. Podania o wyznaczenie tego egzaminu winny one przytem kierować do Kuratorjum tego okręgu szkolnego, w którym zamieszkują.

§ 74 Jeżeli osoba, posiadająca świadectwo dojrzałości typu matematyczno-przyrodniczego, neohumanistycznego lub też jakiekolwiek dawniejsze bez oceny z języka łacińskiego, pragnie uzyskać tę ocenę, to zdaje z języka łacińskiego egzamin piśmienny i ustny według programu wydziału humanistycznego.

§ 75. Przy analogicznym egzaminie piśmiennym i ustnym z języka greckiego obowjązują wymagania w zakresie programu gimnazjum klasycznego nowego typu.

§ 76. Jeżeli Ministerstwo uzależnia uznanie świadectwa dojrzałości dawniejszego lub obcokrajowego za równoznacznie ze świadectwem dojrzałości wydanem według niniejszego regulaminu, od zdania uzupełniającego egzaminu z przedmiotów polonistycznych, kandydat zdaje w zakresie gimnazjum matematyczno-przyrodniczego egzamin piśmienny i ustny z języka polskiego oraz egzamin ustny z historji Polski i nauki o Polsce współczesnej.

§ 77. Kto zdał egzamin uzupełniający, otrzymuje świadectwo uzupełniające według załączonego wzoru D.

Uwaga końcowa.

§ 78. W wypadkach, gdy w niniejszym regulaminie brak odpowiedniej wskazówki, przez przewodniczącego należy rozumieć także przewodniczącą, przez dyrektora, kierownika — także dyrektorkę, kierowniczkę, przez nauczyciela — także nauczycielkę, przez ucznia, abiturjenta, eksterna, kandydata — także uczennicę, abiturjentkę, eksternistkę, kandydatkę.

WZÓR A. (§§ 40, 51 57).

Rok .... miesiąc ....

PROTOKÓŁ EGZAMINU DOJRZAŁOŚCI.

Abiturjent .... gimnazjum ....

.... wydziału ....

Nr. ....

Nazwisko i imię ....

Wyznanie ....

Zestawienie ocen.

Przedmioty	Religija	Język polski	i t. d.	i t. d.	i t. d.	i t. d.	i t. d.
Oceny roczne z kl. VII-ej							
Oceny roczne z kl. VIII-ej							
Egzamin piśmienny							
Egzamin ustny							
Ocena ostateczna							

Uchwała Państwowej Komisji Egzaminacyjnej:

.... zdał ...... zwyczajn ...... *) egzamin ...... dojrzałości.

Dnia .... Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej

Członkowie Komisji Egzaminacyjnej

Protokół egzaminów ustnych.

Przedmiot egzaminu	Data	Treść pytań i krótka charakterystyka odpowiedzi
Religja		
Jęz. polski		
i t. d.		

Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej

UWAGI

*) Lub: rozszerzon ....

WZÓR B. (§§ 67, 71).

Rok .... miesiąc ....

PROTOKÓŁ EGZAMINU DOJRZAŁOŚCI DLA EKSTERNÓW

№ ....

DZIAŁ A.

(Wypełnia Kuratorjum Okręgu Szkolnego)

Miejsce na fotografję

Nazwisko ....

Imię ....

Urodzon ...... dnia .... roku ....

Wyznanie ....

Mijesce stałego zamieszkania ....

Adres w czasie egzaminów ....

....

który raz składa egzamin dojrzałości ....

w zakresie I części { zwolniony od egz. z ....
....
ma zdawać z ....
....

Pragnie zdawać według programu wydziału ....

Obiera język nowożytny obcy ....

Złożył świadectwa szkolne ....

....

....

Podpis Kuratora Okręgu Szkolnego
lub jego zastępcy

DZIAŁ B.

I część Egzaminu Dojrzałości

Przedmioty egzaminu	Data	Pytania	Ocena odpowiedzi
Geografja			
i t. d.			

Uchwała Państwowej Komisji Egzaminacyjnej:

.... zostaje dopuszczon ...... do zdawania II części egzaminu dojrzałości

Dnia ....

Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej Członkowie

DZIAŁ C.

II część Egzaminu Dojrzałości.

Zestawienie ocen.

Przedmioty egzaminu	Religja	Język polski	i t.d.	i t.d.	i t.d.	i t.d.	i t.d.
Egzamin piśmienny							
Egzamin ustny							
Ocena ostateczna							

Uchwała Państwowej Komisji Egzaminacyjnej:

.... zdał .... egzamin .... dojrzałości.

Dnia ....

Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej

Członkowie:

Protokół egzaminów ustnych:

Przedmiot egzaminu	Data	Treść pytań i krótka charakterystyka odpowiedzi
Religja		
i t. d.		
i t. d.		

Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej

UWAGI

WZÓR C. (§§ 52 i 72).

(Herb Państwa na poddruku).

Kuratorjum Okręgu Szkolnego ......

Państwowa Komisja Egzaminacyjna.

ŚWIADECTWO DOJRZAŁOŚCI

Miejsce na fotografję

Nr. ......

urodzon ... dnia ... miesiąca ...
roku ... w ... wyznania ...
po [1]) ......
......

zdawał ... w ... roku ... gimnazjalny zwyczajny egzamin dojrzałości [2]) typu ...... wobec Państwowej Komisji Egzaminacyjnej, powołanej przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego ...... pismem z dnia ...... Nr. ...... i otrzymał ... oceny następujące:

z religji ......

z ......

i t. d. [3])

poza tem w czasie pobytu w szkole uzyskał ... ostatnie oceny roczne z następujących przedmiotów:

z ......

z ......

i t. d. [4])

Państwowa Komisja Egzaminacyjna uznała ...... za dojrzał ... do studjów wyższych i postanowiła wydać ...... niniejsze świadectwo.

Miejscowość ...... dnia ......

Przewodniczący
Państwowej Komisji Egzaminacyjnej

Członkowie
Państwowej Komisji Egzaminacyjnej

1) W tem miejscu należy wskazać bieg studjów kandydata a więc np. po ukończeniu pełnego kursu nauk w takiem a takiem gimnazjum państwowem

2) lub: gimnazjalny rozszerzony egzamin dojrzałości,
lub: gimnazjalny egzamin dojrzałości dla eksternów.

3) Na świadectwach abiturjentów szkół wymienia się w tej rubryce tylko przedmioty egzaminacyjne danego kandydata, niezależnie od sprawy zwolnień od egzaminów ustnych. Eksternom wypisuje się oceny, otrzymane przy zdawaniu I i II części egzaminu dojrzałości (patrz §§ 67, 70).

4) Zamiast tego ustępu na świadectwach kandydatów, którzy zdawali egzamin dla eksternów, zamieszcza się wzmiankę:

poza tem na podstawie złożonych świadectw został ... zwolnion ... od egzaminów z ......

WZÓR D. (§ 77).

(Herb Państwa na poddruku).

Kuratorjum Okręgu Szkolnego ....

Państwowa Komisja Egzaminacyjna.

ŚWIADECTWO UZUPEŁNIAJĄCE

Nr. ....

Miejsce na fotografję

urodził się dnia .... miesiąca ....
roku .... w .... wyznania ....
Posiada świadectwo dojrzałości ....
Dnia .... miesiąca .... roku ....
wobec Państwowej Komisji Egzaminacyjnej,
powołanej przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego .... pismem z dn. .... Nr. ....
zdał ...... egzamin uzupełniający z następującym wynikiem:

z języka polskiego ....
z historji Polski ....
z nauki o Polsce współczesnej ....
z języka łacińskiego ....
z języka greckiego ....

Na tej podstawie ....
wydaje się niniejsze świadectwo.

Miejscowość .... dnia ....

Przewodniczący
Komisji Egzaminacyjnej

Członkowie
Komisji Egzaminacyjnej

22.

OKÓLNIK

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Do Kuratorjów Okręgów Szkolnych, Pana Wizytatora Liceum Krzemienieckiego, oraz Dyrekcyj i nauczycielstwa szkół średnich ogólnokształcących

w sprawie nowego regulaminu egzaminów dojrzałości.

Z dniem 1 marca r. b. zaczyna obowiązywać na obszarze Rzeczypospolitej nowy regulamin gimnazjalnych egzaminów dojrzałości, ogłoszony w N-rze 2-im Dziennika Urzędowego Ministerstwa W. R. i O. P. z r. b. Wydanie tego regulaminu ma na celu nietylko ujednostajnienie stosunków, lecz również przeprowadzenie pewnych zaspólczych wskazań, dotychczas w danej dziedzinie pracy jeszcze niestosowanych.

Regulamin przewiduje trzy główne rodzaje egzaminu dojrzałości: egzamin zwyczajny, egzamin rozszerzony i egzamin dla eksternów. Charakter egzaminu dla eksternów, oraz egzaminu rozszerzonego, który mają zdawać uczniowe określonej grupy szkół niepaństwowych z prawami niepełnemi, nie odbiega znacznie od zasad dotychczasowych. **Abiturjenci wszystkich gimnazjów państwowych i znacznej większości szkół niepaństwowych z prawami gimnazjum państwowego zdawać będą natomiast egzamin odmienny — egzamin zwyczajny, którego właściwości i cele wymagają specjalnego oświetlenia i podkreślenia.**

Jedną z zasadniczych cech „zwyczajnego" egzaminu dojrzałości jest **niewielka liczba przedmiotów egzaminacyjnych.** Drugą — **możność wyboru przedmiotów** w granicach, zakreślonych ogólnym kierunkiem nauk w danym wydziale gimnazjum, a niedopuszczających zarazem do rozproszenia i braku celowości w tworzonych kombinacjach. W ten sposób abiturjenci tej samej szkoły nie będą zdawali wszyscy z tych samych przedmiotów; każdy z nich, zgodnie z odpowiedniemi wskazówkami regulaminu, określa dziedzinę, która możliwie najlepiej odpowiada jego zamiłowaniom i uzdolnieniom.

Zmniejszenie liczby przedmiotów łącznie z zastosowaniem zasady ich wyboru pozwoli na bardzo wydatne zaoszczędzenie czasu i sił zarówno młodzieży, jak egzaminatorów; znaczenie ekonomiczne i higjeniczne tego faktu nie wymaga bliższych wyjaśnień. Właściwa doniosłość nowego systemu tkwi jednak w czem innem. Celem egzaminu dojrzałości według tego systemu ma być nie sprawdzenie raz jeszcze, po szeregu lat pobytu w szkole, czy uczeń zapamiętał możliwie największy zasób wiadomości i osiągnął w wielkiej

liczbie działów nauki jakąś znośną sprawność lecz stwierdzenie, czy jest pewna liczba przedmiotów, do których okazał zamiłowanie, w które włożył dużo pracy i które opanował naprawdę, t. j. w stopniu odpowiadającym wymaganiom nie minimalnym tylko, lecz większym i poważniejszym. Nie wyszukiwanie tego, czego kandydat nie umie i w czem jest niedołężny, lecz badanie, co umie i potrafi, więcej nawet, co umie najlepiej i w czem jest najbardziej biegły, stać się winno obecnie główną treścią egzaminu.

Nowy system umożliwi głębsze poznanie ogólnego rozwoju umysłowego abiturjenta i jego indywidualnych zalet umysłowych; wytworzy też większą barwność i żywość w całym przebiegu egzaminu.

Z powyższych wyjaśnień wynika, że do egzaminów przeprowadzonych według tego systemu, musi być stosowana inna miara: zmniejszenie liczby przedmiotów egzaminacyjnych i zastosowanie zasady wyboru winny bezwzględnie pociągnąć za sobą znaczne podniesienie poziomu wymagań. Urzeczywistnienie tego postulatu w całej pełni może w czasie najbliższym nasunąć pewne trudności, poczynając jednak od okresu egzaminacyjnego, przypadającego na koniec roku szkolnego 1926/27, Komisje egzaminacyjne winny wykonywać już w całej rozciągłości zamierzenia, oświetlone w niniejszym okólniku.

Zmiana charakteru egzaminu nie upoważnia oczywiście ucznia do zlekceważenia i zaniedbania jakiegokolwiek przedmiotu, pozostającego poza dziedziną, badaną na egzaminie; winien on poza jej granicami osiągnąć przynajmniej minimalny poziom dostateczny i w pewnych tylko wypadkach, przewidzianych regulaminem, wynagrodzić on może ogólnym rozwojem i wyraźnie lepszą sprawnością w paru innych działach— braki w opanowaniu jednego z przedmiotów nauki szkolnej, bez obowiązku „poprawiania" oceny z tego przedmiotu. Rozstrzyganie tych spraw należy do zakresu działania szkoły: to też nowy system wkłada na nią donioslejszą jeszcze i poważniejszą, niż dawniej, odpowiedzialność za poziom wymagań i ocenę postępów młodzieży.

Niezwłocznie po ogłoszeniu nowego regulaminu Dyrekcje szkół średnich winny zapoznać uczniów klasy VIII z paragrafami, które dotyczą bezpośrednio młodzieży, wyjaśnić należycie jego myśli ogólne i ważniejsze szczegóły a zwłaszcza oświetlić to wszystko, co odbiega od praktyki dotychczasowej na danym terenie. Odpowiednie informowanie młodzieży w przyszłości przewidziane jest w § 20-ym regulaminu.

Minister
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

Warszawa, dnia 19 stycznia 1926 r. Nr. II/840/26,

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego

Warszawa, dnia 28 stycznia 1926 r.
Nr. II|840|26.

Kuratorjom Okręgów Szkolnych

do wiadomości z tem, że okólnik ten będzie zamieszczony w najbliższym numerze „Dziennika Urzędowego Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego" oraz celem ewentualnego rozesłania go do dyrekcyj szkół średnich ogólnokształcących.

Za Ministra
(—) D-r Z. ZAGÓROWSKI

Do Dyrekcyj szkół średnich ogólnokształcących Okr. Szk. Poleskiego.

Kuratorjum przesyła Okólnik Ministerstwa w sprawie nowego regulaminu egzaminów dojrzałości celem zapoznania się z nim i zastosowania.

Za Kuratora (—) BOBKA

23

Do Dyrekcyj Gimnazjów Państwowych i Prywatnych Okręgu Szkolnego Poleskiego

W sprawie: wyjaśnienia odnoszące się do nowego regulaminu egzaminów dojrzałości.

W odpowiedzi na zapytanie jednej z Dyrekcyj szkół średnich tutejszego Okręgu w sprawie wątpliwości wynikających z nowego regulaminu gimnazjalnych egzaminów dojrzałości Kuratorjum wyjaśnia:

1) termin składania przez Dyrekcję wniosków o zorganizowanie egzaminu dojrzałości i mianowanie Komisji kończy się dnia 1 marca r. b. według zarządzenia Kuratorjum z dnia 6/II 1926 r. Nr. II- 2633/26,

2) § 13 p. 1-a rozumieć należy w ten sposób, że abiturenci przed dniem 1 marca składają Dyrekcji piśmienne oświadczenia co do wybranych przez siebie przedmiotów egzaminacyjnych i wybór ten od tej chwili nie może już ulec żadnej zmianie, jest to zatem wybór ostateczny, według którego Kuratorjum organizuje egzamin piśmienny, naznacza tematy zadań i dni egzaminu piśmiennego oraz mianuje Komisję. Zdarzyć się bowiem może wypadek, że np.: w typie humani-

stycznym ani jeden uczeń nie wybierze j. łacińskiego i matematyki — Kuratorjum tematów z tych przedmiotów nie nadeśle, członków Komisji egzaminacyjnej do tych przedmiotów nie zamianuje, a wtedy uczeń jakiś chciałby zmienić wybrane przez siebie przedmioty np. język obcy fizykę i oświadczył gotowość zdawania łaciny i matematyki. Dyrekcje zechcą więc przestrzeć uczniów przed wyborem przez nich przedmiotów i zalecić im rozwagę i zastanowienie się.

3) § 25. Zdanie: „Wybór tematu przez szkołę nie powinien się odbywać w obecności zdających" odnosi się do wszystkich prac piśmiennych przy egzaminie dojrzałości. Załatwić to należy następująco: Dyrekcja otrzymuje 2 grupy zadań polskich lub historycznych nadto z języka obcego. Przy egzaminie otwiera przewodniczący kopertę albo kilka minut przed wejściem abiturjentów na salę egzaminacyjną i w porozumieniu z odnośnym egzaminatorem wybiera odpowiednią dla swych uczniów jedną grupę zadań i tę grupę tylko (3 tematy) ogłasza uczniom i każe im sobie wybrać do opracowania jeden z ogłoszonych tematów, przyczem każdy uczeń wybiera dowolny temat. albo otwiera kopertę wobec siedzących już na sali uczniów lecz dokonuje wyboru grupy zadań w porozumieniu z egzaminatorem bądź po cichu bądź wychodzą na kilka minut do przyległej sali, o ile taka istnieje obok. W ten sam sposób załatwia się inne zadania. Zaznaczyć należy, że o ile wybó tematów dokonany został przed wejściem abiturjentów na salę żaden z członków Komisji obecnych przy wyborze tematów nie powinien wychodzić z sali przed ogłoszeniem tematów, aby nie zaszło podejrzenie, że zakomunikował przedtem komuś temat zadania.

Co do wykazu lektury z jęz. polskiego i obcych § 13, p. 4 Kuratorjum wyjaśnia, że obejmować on może te dzieła, i utwory, które abiturjent czytał poza obowiązkową lekturą szkolną np.: czyta się w klasie pewne utwory Słowackiego, Krasińskiego i t. d. abiturjent przeczytał jeszcze dalsze utwory tych lub innych autorów, może je więc umieścić w wykazie lektur. Z łaciny przeczytał w klasie jedno dzieło Cicerona jedną księgę Eneidy Vergilego i t. p. a z własnej pilności przerobił w domu dalsze dzieła czy księgi dawnego autora, podaje to w wykazie lektur — to samo z innych języków. Egzaminator powinien przy egzaminie ustnym nawiązać pytanie do przedłożonej przez kandydata lektury lub zadać jedno lub więcej pytań osobnych na tej podstawie, aby zachęcać młodzież do pracy i czytania i oceniać tę pracę.

Ponieważ okólnik Ministerstwa z dnia 28/I 1926 r. Nr. II-840/26, wyjaśniający nowy regulamin egz. dojrzałości nadaje mu cechę specjalizacji się uczniów w pewnych kierunkach, byłoby pożądanem, aby już uczniowie klas najwyższych

(VI i VII) byli dobrze poinformowani o wymaganiach regulaminu matur i o celach samego egzaminu dojrzałości; mogliby wówczas zabrać się wcześniej do rozważnej pracy i wyboru przedmiotów a nadto do przygotowania sobie lektur w czasie wakacyj.

Za Kuratora (—) BOBKA

Brześć n/B., dn. 11-II 1926 r. Nr. II-27270/26.

24.

Do Dyrekcyj Gimnazjów Państwowych i Prywatnych Okręgu Szkolnego Poleskiego.

W uzupełnieniu wyjaśnień odnoszących się do nowego regulaminu egzaminów dojrzałości Kuratorjum zwraca uwagę Dyrekcjom na § 16 regulaminu i poleca zaznaczać wyraźnie we wnioskach do Kuratorjum o zorganizowanie matury, ilu uczniów klasy VIII będzie zdawało egzamin dojrzałości w charakterze eksternistów. Uwzględniając bowiem ten paragraf regulaminu (§ 16), oraz biorąc pod uwagę § 21, dopuszczający wybór przedmiotów na egzaminie piśmiennym, nadto § 24, polecający Kuratorjum wyznaczać wspólne tematy dla szkół, co pociąga za sobą ścisłe ustalenie dni na opracowanie pewnych zadań, a § 69 zezwalający na przydzielanie eksternistów do gimnazjów na egzamin dojrzałości, Kuratorjum widzi, że egzamin piśmienny dojrzałości musi być rozłożony w gimnazjach tak mat-przyrodniczych, jak i humanistycznych na 5 dni. Na każdy dzień musi być ustalone opracowanie pewnego ściśle określonego zadania, wobec tego abiturjenci, piszący 3 zadania, będą mieli wolne dni między jednem zadaniem a drugiem, gdyż tematów nie będzie można przekładać na inny dzień ze względu na to, że w innych zakładach to nie nastąpi, a temat będzie ten sam.

Tematy zadań matematycznych powinny być dobrze obmyślane, aby uwzględnić te okoliczności, że jednego dnia, zatem w krótszym terminie niż dawniej, piszą uczniowie zadanie algebraiczne i geometryczne. O ile jest uczeń w kl. VIII, zdający maturę według § 16 w charakterze eksternisty, winna Dyrekcja przy nadsyłaniu tematów zadań zastosować się do § 70 regulaminu i nadesłać tematy z pięciu przedmiotów.

Za Kuratora (—) BOBKA.

Brześć n/B., dn. 13/II 1926 r. Nr. II-3049/26.

25.

ROZPORZĄDZENIE

Kierownika Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

z dnia 24 marca 1925 roku

w sprawie regulaminu seminarjalnego egzaminu dojrzałości

Zatwierdzam dołączony do niniejszego rozporządzenia regulamin seminarjalnego egzaminu dojrzałości.

Warszawa, dnia 24 marca 1925 roku (L. 2749/I).

Kierownik Ministerstwa Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) Dr. JAN ZAWIDZKI.

REGULAMIN SEMINARJALNEGO EGZAMINU DOJRZAŁOŚCI

(pierwszego egzaminu nauczycielskiego).

ROZDZIAŁ I.

Egzamin absolwentów seminarjów nauczycielskich państwowych oraz prywatnych, posiadających prawa zakładów państwowych (prawa publiczności).

Cel egzaminu.

§ 1. Egzamin ma wykazać, czy kandydat osiągnął taki stopień ogólnej dojrzałości umysłowej i wykształcenia, jaki jest niezbędny do sprawowania obowiązków nauczyciela szkoły powszechnej.

Termin egzaminu.

§ 2. Egzaminy odbywają się z reguły w końcu każdego roku szkolnego. Ścisłe daty egzaminów w poszczególnych zakładach oznaczają Kuratorja Okręgów Szkolnych.

W wyjątkowych, spowodowanych szczególnemi okolicznościami wypadkach, Kuratorjum Okręgu Szkolnego może zarządzić odbycie egzaminów w innym terminie.

Dopuszczenie do egzaminu.

§ 3. Do egzaminu mogą przystąpić uczniowie i uczennice ostatniego kursu seminarjów nauczycielskich państwowych oraz prywatnych z prawami państwowych, którzy:

1) w danym roku kalendarzowym kończą przynajmniej 19 lat życia,

2) uczęszczali do państwowego, względnie prywatnego, ale posiadającego prawa państwowego seminarjum nauczycielskiego przynajmniej na kurs IV i V ukończyli kurs V

3) zostali dopuszczeni do egzaminu uchwałą komisji rady, pedagogicznej, złożonej z dyrektora oraz nauczycieli, uczących na ostatnim kursie zakładu.

§ 4. Uczniowie, którzy mają niedostateczną ocenę roczną z języka polskiego albo praktyki pedagogicznej, a także uczniowie, którzy mają ocenę niedostateczną z dwóch lub więcej przedmiotów, wreszcie uczniowie, których sprawowanie się w ciągu całego ostatniego roku szkolnego oceniono jako nieodpowiednie, nie mogą być dopuszczeni do egzaminu i winni być traktowani w sposób wskazany w § 24.

Jeżeli uczeń ma niedostateczną ocenę roczną z takiego przedmiotu, z którego w zasadzie niema egzaminu, a do egzaminu zostanie dopuszczony, to z przedmiotu tego winien być pytany na egzaminie ustnym. Egzamin ten winien dokładnie wykazać posiadany przez ucznia zakres wiedzy materjalnej z danego przedmiotu.

Komisja egzaminacyjna.

§ 5. Egzamin odbywa się przed powołaną przez Kuratorjum państwową komisją egzaminacyjną, którą stanowią:

1) delegat Kuratorjum jako przewodniczący,

2) dyrektor tego zakładu, którego uczniowie przystępują do egzaminu,

3) nauczyciele tych przedmiotów, z których ma się odbyć egzamin.

W seminarjach państwowych oraz prywatnych, posiadających pełne prawa seminarjów państwowych, Kuratorjum może powierzyć przewodnictwo Komisji dyrektorowi zakładu.

W seminarjach prywatnych, posiadających niepełne prawa seminarjów państwowych, zamiast osób, wskazanych w punkcie 3, Kuratorjum może powołać na egzaminatorów osoby z poza grona nauczycielskiego tego zakładu, którego uczniowie przystępują do egzaminu.

Egzamin piśmienny.

§ 6. Egzamin jest piśmienny i ustny.

§ 7. Egzamin piśmienny odbywa się z języka polskiego i pedagogiki. W seminarjach, w których nauka odbywa się nie w języku polskim, oraz w tych, w których są dwa języki nauczania (w dwujęzycznych), a także w tych, w których jako przedmiot nauki występuje język ruski lub białoruski, egzamin piśmienny odbywa się również z tego języka.

Pozatem Ministerstwo może zarządzić na dany rok szkolny na terenie całego państwa, albo na terenie niektórych okręgów albo tylko w niektórych seminarjach odbycie egzaminu piśmiennego z przedmiotów, nie wymienionych w niniejszym regulaminie: Jeżeli zarządzenie Ministerstwa w tej sprawie nie zostanie podane do wiadomości Kuratorjów przed dn. 1 kwietnia danego roku, egzamin winien się odbyć tylko z przedmiotów, w niniejszym regulaminie przewidzianych.

§ 8. Jeżeli Ministerstwo przed dn. 1 kwietnia danego roku nie wyda odmiennego zarządzenia zadanie tematów i przeprowadzenie egzaminów piśmiennych winno się odbyć w sposób następujący:

Nauczyciele przedmiotów, z których ma odbyć się egzamin piśmienny, proponują w porozumieniu z dyrektorem zakładu po pięć tematów z każdego przedmiotu. Każdy temat winien być napisany na oddzielnej kartce w dwóch egzemplarzach z podaniem na każdej kartce nazwy zakładu i nazwiska nauczyciela, proponującego temat. Tematy te dyrektor przesyła w kopertach opieczętowanych do Kuratorjum, które ustala po trzy tematy z każdego przedmiotu, albo wybierając je z pośród tematów, zaproponowanych przez zakład, albo wyznaczając inne.

Wyznaczone tematy Kuratorjum przesyła pod pieczęcią dyrekcji zakładu.

Otwarcie kopert przez przewodniczącego komisji egzaminacyjnej lub dyrektora zakładu następuje bezpośrednio przed egzaminem w sali egzaminacyjnej.

Każdy zdający winien sobie obrać jeden z trzech tematów.

§ 9. Na opracowanie tematu przeznacza się 5 godzin.

Przerw zbiorowych urządzać nie wolno.

§ 10. W czasie egzaminu zdającym nie wolno korzystać z żadnych książek, ani uprzednio przygotowanych notatek. Zadania wykonywać wolno tylko na papierze z pieczęcią szkoły, otrzymanym na samym egzaminie.

Kandydat, który w czasie egzaminu posługuje się niedozwolonemi środkami pomocniczemi lub korzysta z pomocy innego zdającego, zostaje odsunięty od dalszego toku egzaminu piśmiennego z danego przedmiotu. Przewodniczący w porozumieniu z komisją decyduje, czy kandydat ma być zupełnie usunięty od dalszych egzaminów, czy też może je zdawać.

W tym ostatnim wypadku przewodniczący ma prawo uznać wypracowanie za niedostateczne, lub też zażądać, aby kandydat napisał inne wypracowanie z tego samego przedmiotu na temat, zadany przez przewodniczącego.

W razie powtórnego korzystania z pomocy niedozwolonych kandydat zostaje bezwarunkowo usunięty od dalszych egzaminów i może być dopuszczony do powtórnego egzaminu nie wcześniej, niż po upływie roku, przyczem mają zastosowanie przepisy, wskazane w § 24.

§ 11. Jeżeli okaże się potrzeba udzielenia zdającym niezbędnych wskazówek, należy je zapisać do protokółu. Do protokółu zapisuje się wszelkie wydarzenia, mogące mieć wpływ na ocenę wypracowania.

§ 12. Czystopis wypracowania, jego bruljon oraz wszystek papier, otrzymany na egzaminie, kandydat oddaje dozorującemu członkowi komisji, który, po przejrzeniu, zaznaczeniu na wypracowaniu czasu oddania i podcyfrowaniu, wręcza je dyrektorowi.

§ 13. Wypracowanie ocenia najpierw egzaminator z danego przedmiotu. Błędy winny być podkreślone z zaznaczeniem w razie potrzeby ich rodzaju. Ocena powinna być wyrażona przez jeden z przyjętych czterech stopni (bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie, niedostatecznie) i umotywowana określeniem zalet i braków wypracowania.

§ 14. Wypracowania, opatrzone oceną, winny być przejrzane przez przewodniczącego i mogą być przeglądane przez innych członków komisji. Przewodniczący ma prawo zmienić ocenę, wystawioną przez egzaminatora, ale zmianę tę winien umotywować piśmiennie.

Egzamin ustny.

§ 15. Komisja egzaminacyjna na specjalnem posiedzeniu decyduje o dopuszczeniu kandydatów do egzaminu ustnego, albo o zwolnieniu od tego egzaminu ze wszystkich lub z niektórych przedmiotów (§ 17). Na posiedzenie to prócz wypracowań egzaminacyjnych winny być przygotowane katalogi szkolne z wykazami ocen okresowych i rocznych, aby członkowie komisji mogli je przejrzeć.

Do egzaminu ustnego nie mogą być dopuszczeni kandydaci, którzy otrzymali oceny niedostateczne z języka polskiego. Kandydaci tacy mogą przystąpić do powtórnego egzaminu nie wcześniej, niż po upływie roku, przyczem mają zastosowanie przepisy, wskazane w § 24.

§ 16. Egzamin ustny odbywa się:

1) z religji,

2) z języka polskiego,

3) z drugiego języka, zależnie od warunków, wskazanych w § 7,

4) z pedagogiki, do której zalicza się również psychologję z nauką o dziecku, i historję wychowania,

5) z jednego z pośród pięciu następujących przedmiotów zależnie od wyboru zdającego: historji, geografji wraz z nauką o Polsce współczesnej, matematyki, fizyki z chemją, biologji. Każdy kandydat winien zawiadomić dyrekcję seminarjum o wybranym przez siebie przedmiocie przed rozpoczęciem egzaminu piśmiennego w terminie, wskazanym przez Kuratorjum.

Pozatem Ministerstwo zarządzić może na dany rok szkolny na terenie całego państwa, albo na terenie niektórych okręgów, albo tylko w niektórych seminarjach odbycie egzaminu z innych przedmiotów.

Jeżeli zarządzenie Ministerstwa w tej sprawie nie zostanie wydane przed dn. 1 kwietnia danego roku, egzamin ustny winien się odbyć tylko z przedmiotów, wyżej wymienionych.

§ 17. Kandydaci, którzy co najmniej przez dwa ostatnie lata uczęszczali do tego zakładu, w którym przystępują do egzaminu, mogą być zwolnieni od egzaminu ustnego z tych przedmiotów, z których w ostatnim roku nauki uzyskali ocenę roczną bardzo dobrą.

§ 18. Egzamin ustny odbywa się w grupach po kilku uczniów w ciągu jednego dnia dla danej grupy w obecności całej komisji i trwa dla każdego kandydata ze wszystkich przedmiotów razem nie dłużej, niż $1\frac{1}{2}$ godziny.

§ 19. Podczas egzaminu ustnego komisja powinna zwrócić uwagę przedewszystkiem na ogólny poziom wykształcenia kandydata i jego rozwój umysłowy oraz zbadać, czy kandydat posiada gruntowne zrozumienie rzeczy istotnych.

§ 20. Przewodniczący wyznacza kolejność przedmiotów egzaminacyjnych, czas trwania egzaminu z poszczególnych przedmiotów i zarządza przerwy, w celu dania zdającym możności wypoczynku.

§ 21. Egzaminatorem z poszczególnego przedmiotu z zastrzeżeniem, wskazanem w ostatnim ustępie § 5, jest nauczyciel danego przedmiotu, wchodzący w skład komisji. W razie potrzeby przewodniczący wyznacza zastępcę. Przewodniczący ma prawo brać czynny udział w egzaminowaniu z każdego przedmiotu.

§ 22. Po ukończeniu egzaminowania jednej grupy kandydatów komisja ustala oceny wyniku egzaminu ustnego z poszczególnych przedmiotów i następnie uchwala stopnie ostateczne na podstawie: postępów, wykazanych przez kandydata w czasie nauki w seminarjum, ocen wypracowań egzaminacyjnych, ocen, uzyskanych na egzaminie ustnym, oraz na podstawie ogólnej opinji komisji o dojrzałości i rozwoju umysłowym kandydata.

Świadectwo dojrzałości.

§ 23. Kandydat, który ze wszystkich przedmiotów uzyska stopnie co najmniej dostateczne, otrzymuje swiadectwo według ustalonego wzoru (załącznik Nr. 1).

Z przedmiotów pedagogicznych wystawia się na świadectwie tylko dwie oceny:

1) z pedagogiki, do której zalicza się również psychologję z nauką o dziecku i historję wychowania, oraz

2) z praktyki pedagogicznej z metodyką elementarnego nauczania.

Z praktyki pedagogicznej wraz z metodyką elementarnego nauczania oraz z innych przedmiotów, z których egzaminu nie było, jako też z tych, z których kandydat został od egzaminu zwolniony, komisja wystawia stopnie ostateczne, kierując się w swej decyzji ocenami, uzyskanemi przez kandydata w ostatnim roku nauki danego przedmiotu w zakładzie, względnie otrzymanemi na egzaminie wstępnym, jeżeli kandydat został przyjęty na ten kurs seminarjum, na którym już niema nauki danego przedmiotu.

Powtórzenie egzaminu.

§ 24. Kandydaci, którzy zdali egzamin z wynikiem ujemnym, albo nie zostali do niego dopuszczeni, jeżeli pragną zakład opuścić, otrzymują zwyczajne świadectwa roczne, w których zaznacza się, że do egzaminu ostatecznego nie zostali dopuszczeni, albo od niego odstąpili, albo że egzamin dał wynik niezadowalający.

Kandydaci tacy mogą przystąpić do egzaminu nie wcześniej, niż po upływie roku, przytem ci z nich, którzy do egzaminu nie zostali dopuszczeni z powodu złych postępów w naukach (v. § 4), jeżeli w ciągu następnego roku szkolnego nie uczęszczają do zakładu, to przy zgłoszeniu się do powtórnego egzaminu winni być uważani za eksternistów i są obowiązani do wszystkich egzaminów, przewidzianych w rozdziale II niniejszego regulaminu.

Pozostali kandydaci, t. j. ci, którzy nie zostali dopuszczeni do egzaminu wyłącznie z powodu złego sprawowania się (v. § 4), jako też ci, którzy zostali odsunięci od egzaminu z powodów, wskazanych w § 10, a wreszcie ci, którzy egzamin piśmienny lub ustny zdali z wynikiem ujemnym, przy zgłoszeniu się do powtórnego egzaminu dojrzałości w tym samym zakładzie winni być egzaminowani według zasad przewidzianych dla absolwentów seminarjalnych, choćby kursu w zakładzie nie powtarzali, obowiązani są jednak w terminie, przewidzianym dla eksternistów, złożyć odpowiednie podanie na ręce dyrekcji zakładu, przed-

stawić świadectwo moralności oraz opłacić taksę w wysokości, przewidzianej za egzamin uzupełniający. Kandydat, który w ciągu 2 lat po pierwszym egzaminie nie zgłosi się do egzaminu powtórnego, traci prawo do składania egzaminu według zasad, przewidzianych dla absolwentów seminarjalnych.

§ 25. Egzamin może być powtórzony tylko raz jeden. Kandydat, który przy powtórnem zdawaniu egzaminu zdał go z wynikiem ujemnym, traci prawo do zdawania egzaminu na nauczyciela szkół powszechnych.

Tylko w wypadku, gdy zostaną stwierdzone okoliczności wyjątkowe, usprawiedliwiające niepomyślny wynik egzaminów poprzednich, Ministerstwo na wniosek Kuratorjum moze zezwolić na zdawanie egzaminu po raz trzeci.

Uwolnienie od egzaminu.

§ 26. W zakładach, wyróżniających się wybitnie dodatnio pod względem poziomu pracy dydaktycznej i wychowawczej, na wniosek Kuratorjum, poparty protokółem szczegółowej wizytacji lekcyj w całym zakładzie wogóle, a na V kursie w szczególności, Ministerstwo może zezwolić na wydanie świadectwa dojrzałości uczniom tego kursu bez przeprowadzania egzaminów, zarówno piśmiennych, jak i ustnych. Wizytacja, poprzedzająca taki wniosek, winna być dokonana zbiorowa, t. j. równocześnie, przynajmniej przez dwóch delegatów Kuratorjum, w roku zaś, w którym dany zakład ma być zwolniony od przeprowadzenia egzaminu po raz pierwszy, w skład komisji wizytacyjnej prócz dwóch delegatów Kuratorjum winien wchodzić wizytator, delegowany przez M.nisterstwo,

Po otrzymaniu przychylnej decyzji Ministerstwa komisja złożona z osób, wskazanych w § 5, odbywa posiedzenie, na którem w sposób, określony w § 23, ustala stopnie, jakie mają być wystawione na świadectwie każdego kandydata.

Na pierwszej stronie świadectw dojrzałości bezpośrednio po nazwie zakładu należy w takich razach umieszczać formułę: „decyzją Ministerstwa W. R. i O. P. z d. . . . . . . 192 . . № . . . zakład został upoważniony do wydania świadectw bez przeprowadzania egzaminu dojrzałości zaś w tekście samego świadectwa wyrazy „zdawał seminarjalny egzamin dojrzałości po raz . . jako“ winny być skreślone.

ROZDZIAŁ II.

Egzamin eksternistów.

Cel egzaminu.

§ 27. Egzamin ma wykazać, czy kandydat posiada zakres wiedzy ogólnej i zawodowej, objęty programem nauczania w państwowych seminarjach nauczycielskich, oraz czy osiągnął

taki stopień ogólnej dojrzałości umysłowej, jaki jest niezbędny do sprawowania obowiązków nauczyciela szkół powszechnych.

Terminy egzaminów i skład komisyj egzaminacyjnych.

§ 28. Terminy egzaminów, seminarja, przy których urzędować mają komisje egzaminacyjne, oraz w których mają być przechowane akta egzaminu, wreszcie skład komisyj egzaminacyjnych wyznaczają Kuratorja Okręgów Szkolnych.

Dopuszczenie do egzaminu.

§ 29. Jako eksterniści i eksternistki mogą przystępować do pierwszego egzaminu nauczycielskiego osoby, które w dniu 1 sierpnia danego roku mają ukończonych conajmniej lat 19, a pod względem przygotowania naukowego odpowiadają jednemu z niżej wymienionych warunków:

1) ukończyły V kurs prywatnych seminarjów nauczycielskich,

2) ukończyły 8-io klasową szkołę średnią ogólnokształcącą

3) nie później, niż na dwa lata przed terminem egzaminu ukończyły liceum ogólnokształcące, albo 6 klas szkoły średniej ogólnokształcącej, albo 3 kursy seminarjum nauczycielskiego,

4) nie później, niż na trzy lata przed terminem egzaminu ukończyły pięć albo nie później niż na 2 lata — sześć klas szkoły wydziałowej,

5) nie później, niż na dwa lata przed terminiem egzaminu, ukończyły średnią szkołę zawodową, do której młodzież jest przyjmowana po ukończeniu conajmniej 7-klasowej szkoły powszechnej i w której nauka trwa conajmniej lat trzy.

Świadectwo złożenia egzaminu w charakterze eksternisty w zakresie, wymienionym w pp. 2, 3 i 4, przed komisją egzaminacyjną, państwową, lub upoważnioną przez państwowe władze szkolne do przeprowadzania takich egzaminów, uważa się za równoznaczne ze świadectwem ukończenia danej szkoly lub klasy, ale z zastrzeżeniem terminów, w tych punktach wskazanych.

Wszystkie wyżej wymienione zakłady muszą być co najmniej koncesjonowane przez państwowe władze szkolne.

W razach wątpliwych rozstrzyga Ministerstwo, które decyduje również o dopuszczeniu kandydatów, przedstawiających świadectwa ze szkół wyżej niewymienionych, a mogących być uznanemi za równorzędne, oraz ze szkół zagranicznych.

§ 30. Podania o dopuszczenie do egzaminu wnosić należy do właściwych Kuratorjów przed dniem 1 marca danego roku.

§ 31. Do podania należy dołączyć:

a) metrykę urodzenia,

b) życiorys własnoręcznie napisany,

c) posiadane świadectwa szkolne,

d) spis przestudjowanych podręczników i przeczytanych książek,

e) świadectwo lekarskie o przydatności do zawodu nauczycielskiego,

f) swiadectwo moralności,

g) jedną niepodklejoną fotografję, opatrzoną na stronie przedniej własnoręcznym podpisem kandydata.

§ 32. O dopuszczeniu eksternów do egzaminu rozstrzyga Kuratorjum. Ono też wskazuje kandydatom komisje, przed któremi mają przystąpić do egzaminu. Od odmownej uchwały Kuratorjum wolno odwołać się do Ministerstwa w przeciągu 14 dni od otrzymania decyzji.

Egzamin uzupełniający.

§ 33. Eksterni, którzy przedstawią świadectwo dojrzałości z 8-kl. szkoły średniej ogólnokształcącej państw., albo posiadającej prawa szkół państwowych, zdają egzamin tylko z części praktycznej (v. § 37). oraz z przedmiotów pedagogicznych, higjeny, rysunków, robót ręcznych i ćwiczeń cielesnych i mogą być zwolnieni od egzaminu z muzyki i śpiewu, jeżeli rezygnują z cenzury z tego przedmiotu na świadectwie.

W okręgach szkolnych poznańskim i pomorskim oraz w części górnośląskiej województwa śląskiego eksterni ci zdają egzamin również z religji, ze względu na ustalony na tym terenie sposób uzyskiwania misji kanonicznej do nauczania religji.

Uwolnienia od egzaminu.

§ 34. Eksterni, którzy przedstawią świadectwo ukończenia liceum ogólnokształcącego państwowego lub posiadającego prawo publiczności, są zwolnieni od egzaminu z języka obcego, historji, geografji, fizyki z chemją i biologji.

§ 35. Eksterni, którzy przedstawią świadectwo ukończenia liceum handlowego, państwowego, lub posiadającego prawa szkół państwowych, są zwalniani od egzaminu z języka obcego, historji i geografji, zaś eksterni z ukończoną szkołą średnią techniczną państwową lub posiadającą prawa szkół państwowych. są zwalniani z matematyki, fizyki i chemji, rysunków i robót ręcznych.

Części egzaminu.

§ 36. Egzamin eksternów składa się z czterech części: praktycznej, technicznej, piśmiennej i ustnej.

Kolejność przy przeprowadzaniu poszczególnych części egzaminu jest dowolna, z tem jednak ograniczeniem, że ustna część egzaminu winna następować zawsze jako ostatnia.

Część praktyczna.

§ 37. Część praktyczną egzaminu stanowią dwie lekcje próbne, odbywane z dziećmi szkoły powszechnej lub szkoły ćwiczeń. Z tych dwóch lekcyj jedna w miarę możności winna się odbywać z dziećmi 1-go oddziału.

Temat każdej lekcji próbnej podaje się do wiadomości kandydata w przeddzień lekcji. Bezpośrednio przed lekcją kandydat składa na ręce egzaminatora piśmiennie opracowany plan lekcji (dyspozycję).

Absolwenci prywatnych seminarjów nauczycielskich, w których praktyka pedagogiczna dla uczniów jest zdaniem Kuratorjum zorganizowana należycie, mogą być przez Kuratorjum zwolnieni od tej części egzaminu, co powinno być zaznaczone na świadectwie dojrzałości.

§ 38. Do przeprowadzenia części praktycznej egzaminu Kuratorjum wyznacza podkomisję, złożoną przynajmniej z trzech członków, z których jednemu powierza przewodnictwo.

W razie zgłoszenia się do egzaminu większej liczby kandydatów, Kuratorjum może powołać dwie lub więcej podkomisyj.

§ 39. Po ukończeniu egzaminu praktycznego jednego kandydata lub całej ich grupy, podkomisja ustala oceny każdej lekcji próbnej przez jeden z przyjętych czterech stopni, następnie ustala stopień ogólny, jaki ma być wystawiony na świadectwie kandydata z praktyki pedagogicznej.

Kandydaci, którzy z lekcyj próbnych otrzymali stopień ogólny niedostateczny, nie mogą być dopuszczeni do dalszych części egzaminu.

Podkomisja już po pierwszej lekcji próbnej może orzec o dopuszczeniu kandydata do dalszych części egzaminu bez przeprowadzania drugiej lekcji, jeżeli wynik pierwszej lekcji uzna conajmniej za dobry.

Protokóły lekcyj próbnych wraz z protokółem obrad podkomisji oraz ze stopniami, wystawionemi każdemu z kandydatów, przewodniczący podkomisji składa na ręce przewodniczącego głównej komisji egzaminacyjnej, lub dyrektora zakładu, przy którym odbywa się egzamin dojrzałości.

Zdanie tej części egzaminu z wynikiem dodatnim zachowuje wartość na przeciąg lat dwóch w tem znaczeniu, że w razie ujemnego wyniku innej części egzaminu dojrzałości kandydat przy powtórnem zgłoszeniu się nie jest obowiązany do powtarzania już raz złożonej części praktycznej. Zaświadczeń jednak o zdaniu tej części egzaminu kandydaci nie otrzymują w myśl zasady, wskazanej w § 50.

Część techniczna.

§ 40. Część techniczną egzaminu stanowi egzamin z rysunków, robót ręcznych, muzyki i śpiewu oraz ćwiczeń cielesnych.

§ 41. Egzamin z rysunków i robót ręcznych jest klauzurowy. Tematy zadań proponują właściwi egzaminatorowie, zatwierdza je przewodniczący, lub zastępujący go dyrektor seminarjum. Na wykonanie zadań z rysunków przeznacza się 3 godziny, z robót ręcznych — 5 godzin.

§ 42. Egzamin z ćwiczeń cielesnych, prócz części teoretycznej, w miarę możności winien obejmować lekcję praktyczną z dziećmi szkoły powszechnej lub szkoły ćwiczeń. Egzamin ten przeprowadza podkomisja, złożona z przewodniczącego głównej komisji egzaminacyjnej, dyrektora zakładu, przy którym odbywa się egzamin dojrzałości, oraz wyznaczonego przez Kuratorjum egzaminatora. W razie potrzeby Kuratorjum może polecić przewodnictwo podkomisji dyrektorowi, ale w takim razie prócz właściwego egzaminatora winno wyznaczyć jeszcze jedną osobę, jako trzeciego członka podkomisji.

§ 43. Egzamin z muzyki pod względem techniki gry nie powinień być traktowany rygorystycznie; winień on wykazać, że kandydat umie posłużyć się właściwym instrumentem muzycznym (skrzypcami, fortepianem, harmonjum) w stopniu wystarczającym do poprawnego prowadzenia śpiewu z dziećmi szkoły powszechnej.

Egzamin ten przeprowadźa podkomisja w składzie, wskazanym w § poprzednim (42), ze zmianą tylko właściwego egzaminatora.

§ 44. Po ukończeniu tej części egzaminu podkomisja' złożona z przewodniczącego głównej komisji egzaminacyjnej (którego na polecenie Kuratorjum może zastąpić dyrektor seminarjum), dyrektora seminarjum oraz osòb, biorących udział w egzaminowaniu z przedmiotów tej grupy, ustala stopnie ostateczne z tych przedmiotów na podstawie prac egzaminacyjnych z rysunków i robót ręcznych oraz na podstawie wniosków egzaminatorów z muzyki i ćwiczeń cielesnych i decyduje o dopuszczeniu kandydatów do następnej

części egzaminu. Dopuszczeni mogą być tylko ci kandydaci, którzy ze wszystkich przedmiotów tej grupy otrzymali oceny conajmniej dostateczne.

Zdanie tej części egzaminu z wynikiem dodatnim zachowuje swoją wartość tak samo, jak złożenie części praktycznej, o czem mowa w ostatnim ustępie § 39.

Część piśmienna.

§ 45. Egzamin piśmienny odbywa się z języka polskiego, języka obcego, pedagogiki i matematyki, a także z drugiego języka nauczania, jeżeli kandydat ma otrzymać prawo nauczania w tym języku.

Kandydatów, którzy zdają egzamin z drugiego języka nauczania, Kuratorjum może zwolnić od egzaminu z języka obcego.

Egzamin jest przeprowadzony według norm, przewidzianych w §§ 8, 9, 10, 11, 12, 13 i 14 dla egzaminu absolwentów seminarjalnych, z tem uzupełnieniem, że tematy wypracowań wyznacza Kuratorjum i wręcza je przewodniczącemu komisji albo w kopercie opieczętowanej przesyła dyrektorowi właściwego seminarjum, że kandydaci otrzymują do rozwiązania jedno zadanie z arytmetyki i jedno z geometrji (bez prawa wyboru) i że na wykonanie każdego z tych zadań przeznacza się po 2 godziny.

§ 46. Po przeprowadzeniu egzaminu piśmiennego podkomisja, złożona z przewodniczącego komisji głównej, dyrektora zakładu oraz egzaminatorów, powołanych do tych przedmiotów, z których odbył się egzamin piśmienny, decyduje o dopuszczeniu kandydatów do dalszego toku egzaminu.

Do dalszego ciągu egzaminu nie mogą być dopuszczeni kandydaci, którzy otrzymali oceny niedostateczne z języka polskiego, albo z dwóch innych egzaminów piśmiennych, przyczem oba zadania matematyczne ocenia się łącznie.

Zdanie tej części egzaminu z wynikiem dodatnim nie zwalnia kandydata od powtórzenia egzaminu piśmiennego w razie powtórnego przystępowania do egzaminu w innym terminie.

Część ustna.

§ 47. Przedmiotami ustnego egzaminu są: religja, język polski, język obcy, ew. drugi język nauczania, matematyka, historja, geografja, nauka o Polsce współczesnej, fizyka z chemją, biologja, higjena i przedmioty pedagogiczne.

Podobnie jak przy egzaminie piśmiennym (v. § 45) Kuratorjum może zwolnić od egzaminu ustnego z języka obcego tych kandydatów, którzy składają egzamin z drugiego języka nauczania.

Egzamin ten odbywa się w obecności głównej komisji egzaminacyjnej, złożonej z delegata Kuratorjum jako przewodniczącego, dyrektora zakładu, w którym odbywa się egzamin i egzaminatorów, powołanych do poszczególnych przedmiotów egzaminu ustnego, i jest przeprowadzany według zasad przewidzianych w §§ 18, 19, 20, oraz w 2 końcowych zdaniach § 21, z następującemi zmianami: 1) czas trwania egzaminu jednego kandydata nie jest ograniczony czasem, wskazanym w § 18, 2) w razie potrzeby — zależnie od uznania przewodniczącego — egzamin jednej grupy kandydatów może być przeprowadzony nie na jednem, ale na większej liczbie posiedzeń, 3) w czasie egzaminu komisja winna zwrócić uwagę nie tylko na ogólny rozwój umysłowy kandydata, ale i na zasób wiedzy materjalnej w zakresie przedmiotów egzaminu.

§ 48. Po ukończeniu egzaminu każdej grupy kandydatów komisja ustala oceny wyniku egzaminu ustnego z poszczególnych przedmiotów, a następnie w związku z wynikiem egzaminu piśmiennego uchwala oceny ostateczne, jakie mają być wykazane na świadectwie.

Świadectwo dojrzałości.

§ 49. Kandydat, który ze wszystkich przedmiotów uzyskał oceny conajmniej dostateczne, otrzymuje świadectwo dojrzałości według załączonego wzoru (v. załącznik Nr, 1).

Wynik ujemny i powtórzenie egzaminu.

§ 50. Kandydaci, którzy złożyli z wynikiem ujemnym którąkolwiek część egzaminu, nie otrzymują świadectw dojrzałości, lecz tylko krótkie zaświadczenia bez wykazu ocen z poszczególnych przedmiotów i bez wymieniania części egzaminu które złożyli z wynikiem dodatnim, ale z zaznaczeniem, czy i kiedy wolno im egzamin powtórzyć (załącznik II).

Do powtórnego egzaminu kandydaci tacy mogą przystąpić nie wcześniej, niż po upływie roku. Pozatem w sprawie możności powtórzenia egzaminu obowiązują zasady, wskazane w § 25.

ROZDZIAŁ III.

Przepisy ogólne.

Odstąpienie od egzaminu.

§ 51. Odstąpienie od egzaminu lub niestawienie się nań jest równoznaczne z niezdaniem, o ile nie jest należycie usprawiedliwione.

O słuszności motywów odstąpienia od egzaminu decyduje komisja — względnie właściwa podkomisja egzaminacyjna; o słuszności motywów niestawienia się na egzamin decyduje Kuratorjum.

Obrady i uchwały komisji.

§ 52. Uchwały komisji i podkomisyj zapadają na zasadzie zwyczajnej większości głosów. Przewodniczący głosuje ostatni. W razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego. Każdy członek ma jeden głos.

§ 53. Przewodniczącemu komisji głównej lub jego zastępcy (v. § 44) przysługuje prawo zgłoszenia votum separatum w sprawach, głosowanych na posiedzeniach komisji. Wtedy sprawa wraz z odpowiednim protokółem ma być przedstawiona Kuratorjum do rozstrzygnięcia. Kandydatowi zostaje w takim wypadku ogłoszone, że wynik jego egzaminu będzie mu później zakomunikowany.

§ 54. Członków komisji i podkomisji obowiązuje tajemnica co do przebiegu obrad.

§ 55. Z przebiegu wszystkich egzaminów oraz z posiedzeń komisji i podkomisyj winny być spisywane protokóły, które po podpisaniu ich przez członków, biorących udział w egzaminach i naradach, mają być przechowane w aktach zakładu, przy którym komisja urzędowała.

Obecność na egzaminie.

§ 56. Egzaminom ustnym mogą się przysłuchiwać inni nauczyciele seminarjum, w którem egzamin się odbywa, oraz inspektor szkolny, na którego terenie inspekcyjnym istnieje dane seminarjum. Podczas narad mogą być obecni tylko członkowie komisji, względnie podkomisji.

Tekst świadectwa dojrzałości

§ 57. Świadectwa dojrzałości winny być wystawiane wyłącznie na formularzach, których wzór został zatwierdzony przez Ministerstwo W. R. i O. P.

Tekst świadectwa wskazuje załącznik 1.

Stopnie z poszczególnych przedmiotów winny być wypisane tylko słowami (bez cyfr) w formie przymiotnika rodzaju męskiego w IV przypadku liczby pojedyńczej, według skali: bardzo dobry, dobry, dostateczny. W wypadkach, gdy zgodnie z § 23 niniejszego regulaminu zajdzie potrzeba ustalenia oceny na podstawie aktów szkolnych z przedmiotu, z którego egzaminu nie było i gdy okaże się, że zachowany w aktach stopień oceny nie jest przewidziany w powyższej skali, należy na świadectwie wystawić najbliżej odpowiadający tamtemu stopień skali obowiązującej. Stopień ze sprawowania się ucznia należy wypisać w formie przysłówkowej według skali: bardzo dobrze, dobrze, odpowiednio. Z przedmiotów, z których kandydat został od egzaminu zwolniony na podstawie przedłożonych świadectw (v. §§ 33, 34 i 35), stopni na świadectwie nie wystawia się, a zamiast

nich umieszcza się uwagę, na podstawie jakiego świadectwa kandydat został od egząminu zwolniony.

Pozatem przy wypisywaniu ocen należy się stosować do wskazówek, podanych w § 23.

Na świadectwach, wydawanych przez zakłady z językiem nauczania niepolskim, oraz z dwoma językami nauczania, na końcu przedostatniego ustępu, bezpośrednio po wyrazach — w szkołach powszechnych — winno być zaznaczonę, do jakich pod względem języka nauczania szkół dane świadectwo uprawnia. Wszystkie wolne miejsca na świadectwie, których w danym wypadku z tych, czy innych powodów nie wypełnia się (np. zwolnienie od egzaminu z języka obcego według § 47, ustępy. odnoszące się do uczniów na egzemplarzach świadectw, wydawanych eksternom i t. p.), winny być wyraźną linją zakreślone,

Świadectwo winno być podpisane przez wszystkich członków komisji egzaminacyjnej i zaopatrzone pieczęcią zakładu, w którym odbywał się egzamin.

Duplikat świadectwa może być wydany tylko za zezwoleniem Kuratorjum i po opłaceniu przez petenta oznaczonej taksy. Duplikat ten wydaje i podpisuje dyrekcja seminarjum. w którem są przechowane akta egzaminacyjne.

Wynagrodzenie za egzaminowanie eksternów.

§ 58. Osoby, biorące udział w egzaminowaniu eksternów, otrzymują za to osobne wynagrodzenie.

W tym celu eksterni, po otrzymaniu decyzji o dopuszceniu do egzaminu (v. § 32), a przed rozpoczęciem się samych egzaminów, składają na ręce dyrekcji zakładu, w którym na odbyć się egzamin, ustanowioną przez Ministerstwo W. R. i O. P. opłatę egzaminacyjną, przyczem tylko kandydaci, o których mowa w ustępie 3 § 24 i w § 33, wnoszą opłatę, przewidzianą za egzamin uzupełniający, wszyscy zaś inni, opłacają kwotę, wyznaczoną za egzamin pełny. W razie niestawienia się kandydata na egzamin, albo odstąpienia bez usprawiedliwionych powodów (v. § 51), jako też w razie niezdania którejkolwiek części egzaminu, taksa zwrotowi nie podlega.

Uzyskany tą drogą fundusz dzieli się na równe części między tych członków komisji i podkomisyj, którzy egzaminowali, lub mieli egzaminować kandydata, Znaczy to, że pomimo niezdania przez kandydata którejkolwiek części egzaminu i niedopuszczenia go do dalszego ciągu egzaminów, odpowiednia część taksy przypada na tych egzaminatorów, którzyby go egzaminowali, gdyby egzamin dał wynik pomyślny. Natomiast egzaminatorowie z tych przedmiotów, z których kandydat został od egzaminu zwolniony na podstawie §§ 24, 33, 34, 35 i 47, nie pobierają honorarjum, przypadającego z taksy, wpła-

conej przez danego kandydata. Dyrektor tego seminarjum, w którym odbywa się egzamin, pobiera wynagrodzenie, przypadające z taks, wpłaconych przez wszystkich eksternów. Przewodniczący komisji głównej wynagrodzenia za egzamin nie pobiera.

Termin wejścia w życie regulaminu.

§ 59. Niniejszy regulamin obowiązuje od dnia ogłoszenia, z uwzględnieniem niżej podanych wyjątków.

Osoby, reprobowane na egzaminach w r.1924, oraz osoby, które nie były dopuszczone z braku odpowiedniego wieku, lub które z własnej woli odstąpiły od egzaminów w roku 1924, mogą być egzaminowane według dawnych przepisów jeszcze w ciągu r. 1925.

O dopuszczeniu tych osób do takiego egzaminu decydują w każdym poszczególnym wypadku Kuratorja Okręgów Szkolnych.

Przepisy, wskazane w § 30 i 32 zaczną obowiązywać z d. 1 stycznia 1926 r. Do tego czasu w sprawie wnoszenia podań obowiązują w każdym okręgu stosowane tam dotychczas przepisy.

Załącznik 1 do N-ru 2749/1/25.

....seminarjum nauczycielskie.......................

....w ....

Nr..........................

19.............

ŚWIADECTWO DOJRZAŁOŚCI.

urodzon...... dnia..1...............r. w.....................

....powiatu...............................województwa

....religji...............................po.....................

....

....

....od r. szk.................do końca r. szk.....................

był........ucz...seminarjum nauczycielskiego

....w...sprawował się

w ciągu ostatniego roku szkolnego.................................zdawał..............

seminarjalny egzamin dojrzałości (pierwszy egzamin nauczycielski) po raz........................jako.......................i otrzymał stopnie następujące:

z nauki religji ....
z pedagogiki ....
z praktyki pedagogicznej ....
z języka polskiego ....
z języka ....
z języka ....
z historji ....
z nauki o Polsce współczesnej ....
z geografji z kosmografją ....
z matematyki ....
z fizyki, chemji i mineralogji ....
z biologji ....
z higjeny ....
z rysunków ....
z robót ręcznych ....
z muzyki i śpiewu ....
z ćwiczeń cielesnych ....

....

....

Na tej podstawie komisja egzaminacyjna postanowiła wydać .... niniejsze świadectwo dojrzałości, uprawniające do pełnienia obowiązków tymczasowe...... nauczyciel...... w szkołach powszechnych.

....

w czasie pobytu w seminarjum pobrał stypendjum w łączne) kwocie .... (..........

i jest obowiązan...... do...... letniej służby w publicznych szkołach powszechnych.

W .... dnia .... 19...... r.

Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej: Dyrektor Seminarjum

Pieczęć

Podpisy egzaminatorów:

....

Skala oceny: sprawowania się: bardzo dobrze, dobrze, odpowiednio, nieodpowiednio.

postępów naukowych: bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny.

Załącznik 2 do N-ru 2749|I|25.

Nr. ....

19....

ZAŚWIADCZENIE.

....

urodzon..... dnia...................................1.........r. w..........................

.... powiatu.............................. województwa........................

.... religji.................................. został....... dopuszczon............

po raz...do seminarjalnego egzaminu dojrzałości przed komisją egzaminacyjną przy...................seminarjum nauczycielskiem...w...

jako eksternista i egzamin ten złożył z wynikiem ujemnym.

Na zasadzie § 49 regulaminu seminarjalnego egzaminu dojrzałości (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dn. 1 kwietnia 1925 r. Nr. 7/149)...

może przystąpić do egzaminu powtórnego najwcześniej w miesiącu...19...............r. (utracił prawo do ponownego składania egzaminu).

W.......................................dn...19...........r.

Dyrektor Seminarjum:

Pieczęć:

26.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego
Dnia 26 maja 1925 r.
Nr. 8740|I.

Wyjaśnienia do regulaminu seminarjalnego egzaminu dojrzałości.

Do Kuratorjów Okręgów Szkolnych, Województwa Śląskiego w Katowicach i Liceum Krzemienieckiego w Krzemieńcu.

Wobec pojawiających się zapytań odnośnie do interpretacji niektórych postanowień nowego regulaminu seminarjalnego egzaminu dojrzałości (Dz. Urz. M. W. R. i O. P. Nr. 7 (149) poz. 69) Ministerstwo wyjaśnia co następuje:

1) Zwolnienia, przewidziane w § 17 regulaminu, dotyczą tylko przedmiotów, wymienionych w § 16 pod pp. 1), 2), 3) i 4), nie odnoszą się natomiast do przedmiotu, wybranego przez kandydata w myśl przepisu, wskazanego w § 16 p. 5). Z wybranego przez siebie przedmiotu kandydat obowiązany jest zdawać zawsze, t. j. bez względu na stopień roczny z tego przedmiotu.

2) Warunek, wskazany w § 29 w pp. 3), 4) i 5), a wyrażony słowami („nie póżniej, niż na dwa (trzy) lata przed terminem egzaminu", należy rozumieć tak, że między terminem ukończenia przez kandydata wskazanej w tych punktach szkoły lub klasy, a terminem seminarjalnego egzaminu dojrzałości winień upłynąć okres czasu conajmniej dwu — lub trzyletni, nie należy natomiast rozumieć, że osoby, które ukończyły daną szkołę lub klasę dawniej, niż przed dwoma lub trzema laty, są pozbawione prawa przystępowania do seminarjalnego egzaminu dojrzałości. Wymagana w tym paragrafie przerwa w czasie została wprowadzona w tym celu, aby uniemożliwić dochodzenie do matury seminarjalnej drogą krótszą od drogi normalnej, składającej się z 7 lat nauki w szkole powszechnej i 5 lat w seminarjum. Wyjątek pod tym względem zrobiono tylko dla maturzystów szkół ośmioklasowych.

3) Ekternów, którzy przedstawią świadectwo dojrzałości z 7 klasowej szkoły realnej typu przedwojennego państwowej, albo posiadającej prawa publiczności, nie należy traktować według § 33, dotyczącego wyłącznie maturzystów szkół ośmioklasowych, natomiast należy zaliczyć ich do kategorji, przewidzianej w §§ 34 i 35 i udzielać im zwolnień od egzaminu z języka obcego, historji, geografji, matematyki, fizyki z chemją, biologji i rysunków.

Wyjaśnienia powyższe będą ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa.

Minister

(—) St. GRABSKI.

27.

OGŁOSZENIE.

W sprawie egzaminu dojrzałości dla eksternów.

Egzamin dojrzałości dla eksternów według programów gimnazjalnych odbędzie się w Brześciu n/B. przed Komisją powołaną przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poleskiego w miesiącach: maj, czerwiec 1926 r.

Kandydaci do egzaminu dojrzałości winni wnieść podania o dopuszczenie do egzaminu do Kuratorjum Okr. Szk. Polesk. w Brześciu w terminie wiosennym do dnia **15 kwietnia** b. r. Podania **wniesione później zostaną bez odpowiedzi.**

Do podania załączyć należy:

1. Metrykę urodzenia
2. Życiorys własnoręcznie napisany z dokładnem wskazaniem, w jaki sposób ekstern przygotowywał się do egzaminu dojrzałości i jakie odbył studja
3. Świadectwa szkolne, o ile je posiada
4. Wykaz lektury z języka polskiego i jęz. obcych
5. Kwit Kasy Skarbowej, świadczący o wpłaceniu taksy za egzamin dojrzałości
6. Dwie nienaklejone fotografje własnoręcznie podpisane na przedniej stronie.
7. Świadectwo moralności wystawione przez władze w miejscu jego zamieszkania

W podaniu należy zaznaczyć nadto: a) typ gimnazjum według którego chce zdawać egzamin dojrzałości, b) język obcy (czy francuski, niemiecki lub angielski) c) czy pragnie zdawać kurs przyrody z kl.VIII gimnazjum matematyczno-przyrodniczego

Podania bez wymienionych załączników nie będą uwzględniane i zostaną bez odpowiedzi.

Dzień egzaminu ogłoszony będzie później.

Kuratorjum Okr. Szk. Pol.

Cena 40 gr.

Redaktor Dziennika Urzędowego **Jan Bobka**.

Adres redakcji i Administracji Brześć n/B. — Kuratorjum.

Nakładano i odbito w Drukarni **M. Tenenbauma** w Brześciu n/B.
z polecenia Kuratora Okręgu Szkolnego Poleskiego.

eli